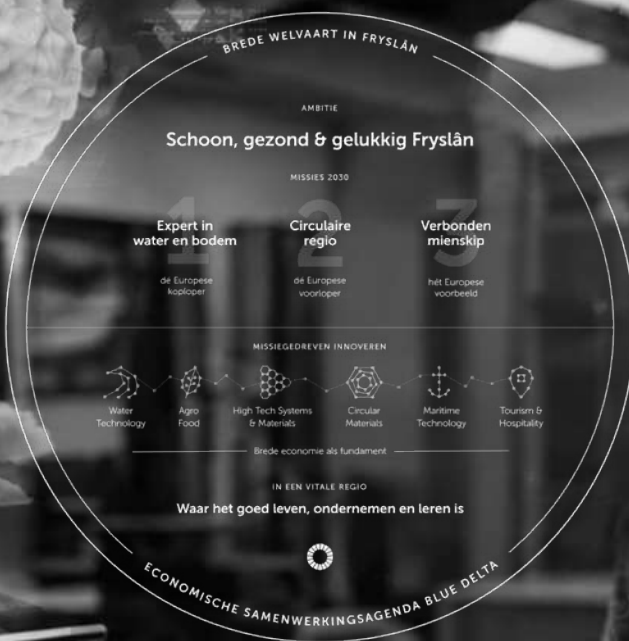

ONDERWIJSAKKOORD FRYSLÂN

2026
2030

**SAMEN LEREN &
INNOVEREN
EEN LEVEN LANG**

**WERELDLEIDER IN CIRCULARITEIT,
GEWORTELD IN DE MIENSKIP EN VERBONDEN MET DE WERELD
VOOR EEN SCHOON, GEZOND EN GELUKKIG FRYSLÂN**

COLOFON

© FRIES ONDERWIJSBERAAD, 31 AUGUSTUS 2026

FORMATEUR: Hendrikus Venema

REDACTIE: Joël Aerts, Hendrik Jan Hoekstra & Hendrikus Venema

AUTEURS: Aebe Aalberts, Joël Aerts, Folkert Bangma, Patrick Bemelmans, Nick Boersma, Johannes Boonstra, Marcel Bos, Piet Bouma, Cees Buisman, Janne Dam, Nick van Eenennaam, Maximilian Eisenbart, Bauke Foppele, Hans van Gestel, Dennis Gijsman, Bryan Haak, Jans Helmers, Bianca Harms, Hendrik Jan Hoekstra, Marcel van der Horst, Jan van Iersel, Nelleke IJssennagger-van der Pluijm, Roelof Jansma, Vincent Kersten, Didier Kick, Rien Komen, Thea Koster, Stephan van der Linden, Anne Leijenaar Jolling Lodema, Anneke Luijten-Lub, Luiz Macknack, Janneke van der Meulen-Steensma, Remco Meijerink, Alice Muller, Marc Otto, Mascha Perquin, Peter Popma, Marjan Scholman, Hans Schülski, Herman Schreuder, Carlo Segers, Anton van der Sluis, Marjan Soepboer, Dominique Steensma-Gehrels, Heleentje Swart, Jellie Tiemersma, Martine van Tilburg, Menne Valk, Jeroen Visscher, Indira van der Zande, en vele anderen

VORMGEVING & LAY-OUT: Grace Loyola Nunn & Isabel Post

BEELMATERIAAL: Femke Elzinga

INHOUDSOPGAVE

ONDERWIIJSAKKOORD FRYSLÂN 2026 - 2030	4
1 > INDELING: SAMEN LEREN & INNOVEREN – EEN LEVEN LANG	4
2 > UITDAGINGEN & KANSEN: ONZE GEZAMENLIJKE OPDRACHT	5
3 > WERELDWIJDE KOPLOPER IN CIRCULARITEIT: ONZE AMBITIE	6
4 > BREDE WELVAART: ONS GEDEELD KOMPAS	7
5 > ONDERWIJS, ONDERZOEK & INNOVATIE: ONZE KRACHT	8
6 > KERNDOELEN: ONZE INZET	10
7 > DE WERKAGENDA’S: ONZE ONTWIKKELLIJNEN VOOR 2026-2030	12
8 > COLLECTIEF LEIDERSCHAP: ONZE UITGANGSPUNTEN VOOR SAMENWERKING	13
9 > SLOTVERKLARING: ONZE GEZAMENLIJKE BELOFTE	14
BIJLAGE	16
BIJLAGE I > WERKAGENDA’S 2026 - 2030	16
BIJLAGE II > WAY OF WORKING 2026-2030	36
BIJLAGE III > HYBRIDE ONDERZOEKSGROEPEN, HUBS & CAMPUSSEN	40

1 > INLEIDING: SAMEN LEREN & INNOVEREN – EEN LEVEN LANG

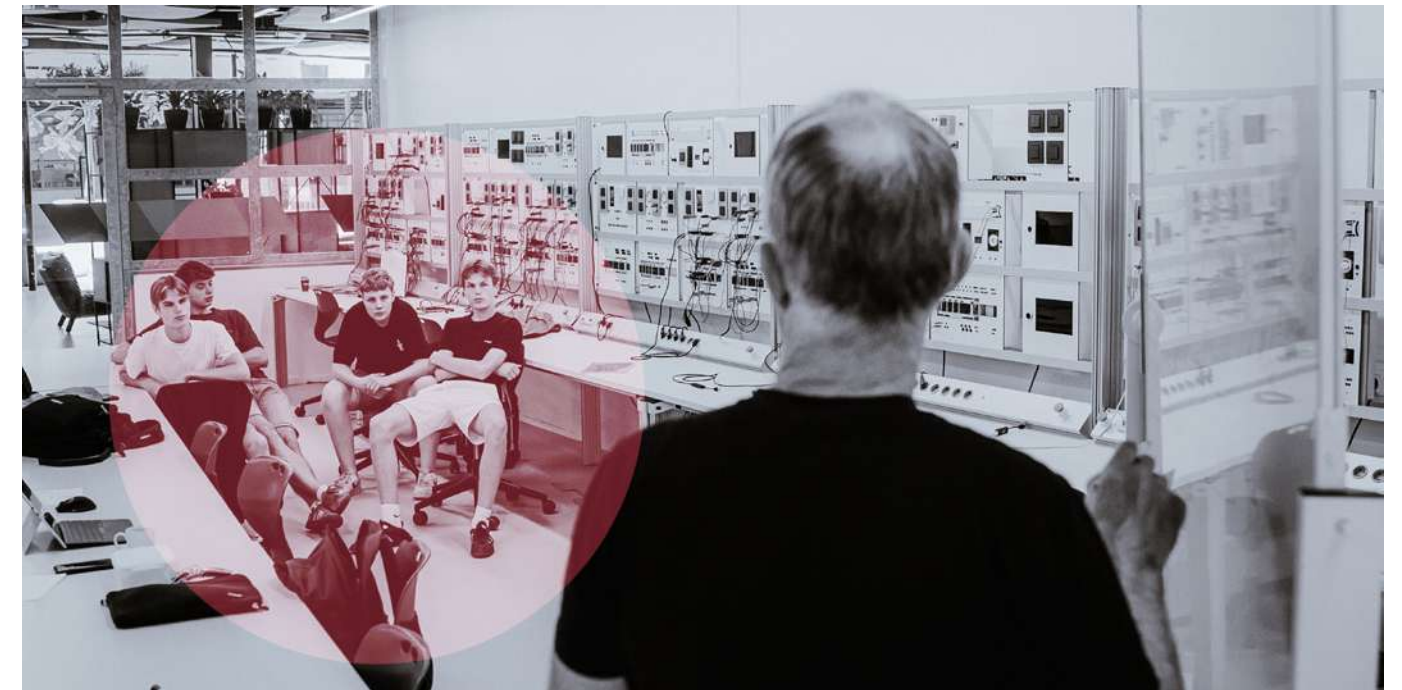
Met dit Onderwijsakkoord Fryslân (OAF) 2026–2030 bouwen wij als onderwijs- en onderzoeksinstituten – de bij VO Fryslân aangesloten scholen voor voortgezet onderwijs, Aeres, Firda, Hogeschool Van Hall Larenstein, NHL Stenden Hogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen – samen met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties voort op de samenwerking die wij sinds 2022 hebben opgebouwd. Zo zetten wij ons gezamenlijk in voor de mienskip en de toekomst van Fryslân. Wij spreken opnieuw en nadrukkelijk onze gezamenlijke verantwoordelijkheid uit om onderwijs, onderzoek en innovatie in te zetten voor de ontwikkeling van mensen en de toekomst van Fryslân – met als gezamenlijke ambitie bij te dragen aan talent en aan ‘it bêste lân fan d’ierde no en yn ’e takomst’.

Dit akkoord is voor ons meer dan een bestuurlijke afspraak. Het is een manifest van vertrouwen en een gezamenlijke belofte: wij geven talent ruimte, laten kennis, vakmanschap en vaardigheden van betekenis zijn en nemen samen verantwoordelijkheid voor de toekomst van Fryslân. In dit verbond ondersteunen en versterken wij elkaar en dragen wij bij aan een lerend klimaat waarin mensen en regio samen kunnen groeien. Zo bouwen wij aan een Fryslân dat, vanuit brede welvaart, een vitale en veerkrachtige regio is en blijft, en zijn positie als koploper in circulariteit behoudt en versterkt. Voor ons gaat dit OAF in de kern niet over systemen of structuren, maar over mensen. Over jongeren die hun weg zoeken in een wereld die voortdurend verandert. Over werkenden en volwassenen die zich blijven ontwikkelen. Over mensen die hun talent ontdekken, inzetten en daarmee betekenis geven aan hun leven en werk. Wij geloven dat ieder mens talent heeft. Wij zien leren als een kracht die mensen helpt ontdekken wie zij zijn en wie zij willen worden. Met onderwijs, onderzoek en innovatie creëren wij ruimte om te groeien in kennis, vakmanschap en vaardigheden, waar hoofd, handen en hart samenkomen. Zo maken wij het verschil voor mensen en hun omgeving. Lerenden nemen nieuwe inzichten mee en worden dragers en ambassadeurs van verandering in een wereld vol transities en uitdagingen. Daarom blijven wij ons onderwijs, onderzoek en innovatie vernieuwen en zoeken wij steeds naar de juiste manieren om mensen veerkrachtig en toekomstgericht toe te rusten. Zo bouwen wij samen aan een schoon, gezond en gelukkig Fryslân, waarin iedereen kan meedoen en niemand wordt achtergelaten. Want wij weten: een regio groeit wanneer mensen groeien.

Gezien in hun eigenheid. Gehoord in hun vragen. Geworteld in de mienskip.

2 > UITDAGINGEN & KANSEN: ONZE GEZAMENLIJKE OPDRACHT

Fryslân staat voor ingrijpende maatschappelijke, economische en ecologische veranderingen. Technologische ontwikkelingen, zoals digitalisering en AI, volgen elkaar in hoog tempo op en veranderen de arbeidsmarkt. Tegelijk zorgen demografische ontwikkelingen, zoals vergrijzing en ontgroening, voor nieuwe uitdagingen. Vraagstukken rond economie, leefomgeving, gezondheid, duurzaamheid, inclusie en bestaanszekerheid vragen om nieuwe kennis, nieuw vakmanschap en nieuwe vormen van vaardigheden en samenwerking. Wij zien dat deze ontwikkelingen zowel uitdagingen als kansen met zich meebrengen. Zij vragen om vernieuwing en innovatie, maar bieden ook ruimte om het verdienvermogen en de arbeidsproductiviteit van Fryslân te versterken en de regio toekomstbestendig te maken. Dat vraagt van ons gezamenlijke inzet, het leggen van nieuwe verbindingen en het versterken van mensen die wendbaar en responsief zijn en zich blijven ontwikkelen. Daarom zetten wij in op een sterke lerende cultuur en een hechte verbinding tussen onderwijs, onderzoek en innovatie. Juist in het licht van deze opgaven bouwen wij voort op de samenwerking die de afgelopen jaren is gegroeid. Niet vanuit afzonderlijke ambities, maar vanuit het besef dat de vraagstukken van Fryslân vragen om gezamenlijke richting, samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid. Vanuit die gezamenlijke basis geven wij invulling aan onze ambitie en handelen wij vanuit ons gezamenlijke kompas voor Fryslân. Dat kompas krijgt concreet vorm in de ambitie die wij als regio uitdragen en waar wij gezamenlijk aan werken.

3 > WERELDWIJDE KOPLOPER IN CIRCULARITEIT: ONZE AMBITIE

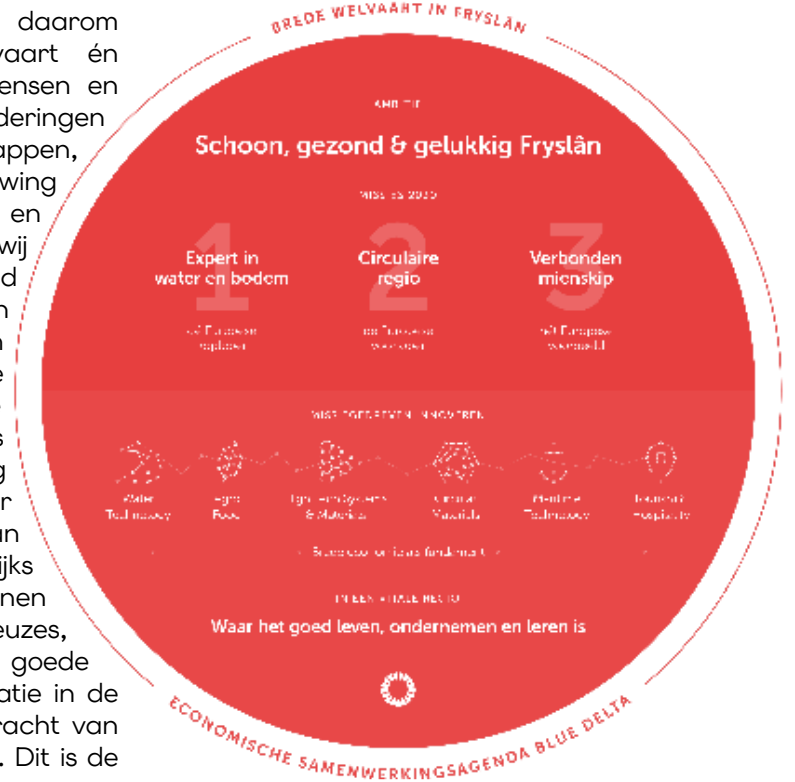
Onze ambitie is helder: wij willen Fryslân verder ontwikkelen als wereldwijde koploper in circulariteit. In 2025 is Fryslân uitgeroepen tot de meest circulaire regio ter wereld – het resultaat van jarenlang samenwerken, leren en vernieuwen, geworteld in de Friese manier van doen: coöperatief, zelfsturend en betekenisvol. Deze ambitie is een direct antwoord op de opgaven waar Fryslân voor staat. Circulariteit is voor ons geen doel op zich, maar een manier om economische, ecologische en sociale vraagstukken in samenhang aan te pakken. Zo werken wij aan een regio waarin welvaart, welzijn en welbevinden met elkaar in balans zijn en waarin mensen gezond kunnen leven, zich kunnen ontwikkelen en betekenisvol bijdragen aan hun omgeving en de mienskip. Wat Fryslân onderscheidt, is dat circulariteit hier geen abstract ideaal is, maar dagelijkse praktijk. Samen werken wij aan concrete en toepasbare oplossingen voor de grote opgaven van deze tijd. Hier krijgt leren betekenis door te doen. Hier wordt verandering niet afgewacht, maar gezamenlijk vormgegeven. Circulariteit leeft in de manier waarop wij leren, werken en samenwerken en komt tot uitdrukking in de verbinding tussen onderwijs, onderzoek en innovatie. We praten niet over circulariteit; we doen het. Circulariteit is daarmee geen doel op zich, maar onderdeel van een bredere koers. Die koers wordt bepaald door ons kompas van brede welvaart.

4 > BREDE WELVAART: ONS GEDEELD KOMPAS

Brede welvaart vormt het kompas voor Fryslân en geeft richting aan onze ambitie en keuzes. Het helpt ons om de opgaven waar Fryslân voor staat integraal te benaderen en te sturen op wat er echt toe doet voor mensen en samenleving. Het is de overtuiging dat echte vooruitgang ontstaat waar welvaart, welzijn en welbevinden met elkaar in balans zijn en waar mensen gezond kunnen leven, zich kunnen ontwikkelen en betekenisvol bijdragen aan hun omgeving en de mienskip. Juist vanuit dit kompas kijken we naar de veranderingen die op Fryslân afkomen. De bevolking vergrijsst, de arbeidsmarkt kantelt en met minder mensen moet meer worden gedaan. Tegelijk veranderen technologische ontwikkelingen de aard van werk en leren. Deze ontwikkelingen raken direct aan brede welvaart: ze vragen om andere manieren van organiseren en om bewuste keuzes in waar we onze inzet op richten. Daarmee groeit het belang van mensen die beschikken over kennis, vakmanschap en vaardigheden, die wendbaar zijn en goed kunnen samenwerken.

Onderwijs, onderzoek en innovatie vormen daarom het fundament onder deze brede welvaart én onder onze circulaire ambitie. Zij stellen mensen en organisaties in staat om met deze veranderingen om te gaan, versterken gemeenschappen, stimuleren verdienvermogen en vernieuwing en dragen bij aan een sterke, inclusieve en toekomstbestendige regio. Daarom zetten wij ons gezamenlijk in voor een krachtig lerend klimaat waarin ontwikkelen, innoveren en samenwerken vanzelfsprekend zijn. Wij sluiten aan bij Europese, nationale en regionale agenda's – waaronder de Economische Blue Delta Agenda (zie afbeelding) en agenda's rond landbouw, natuur, cultuur, taal, zorg en leefomgeving – en verbinden deze waar mogelijk. Brede welvaart is pas werkelijk van betekenis als zij voelbaar wordt in het dagelijks leven van mensen en in de verbondenheid binnen de mienskip. Daarom maken wij gerichte keuzes, trekken wij samen op en zorgen wij voor een goede spreiding van onderwijs, onderzoek en innovatie in de regio. Zo versterken wij de vitaliteit en veerkracht van Fryslân en creëren wij perspectief voor talent. Dit is de inzet van dit akkoord.

5 > ONDERWIJS, ONDERZOEK & INNOVATIE: ONZE KRACHT

Om invulling te geven aan onze ambitie en te handelen vanuit ons gezamenlijke kompas voor Fryslân, zetten wij onderwijs, onderzoek en innovatie in als motor voor verandering en ontwikkeling. Onderwijs en onderzoek zijn voor ons onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen, in samenhang met innovatie, de basis voor leren en vernieuwing in Fryslân. In hun wisselwerking dragen wij bij aan de groei van mensen en aan een Fryslân die zich blijvend ontwikkelt. Leren zien wij daarbij niet als een begin- of eindpunt, maar als een voortdurende, circulaire beweging waarin mensen hun talenten ontdekken, verdiepen en inzetten voor de mienskip. Voor ons is leren meer dan het verwerven van kennis, vakmanschap en vaardigheden. Het gaat om groeien als mens, het voeden van nieuwsgierigheid en het vermogen om een leven lang bij te dragen. Dat leren vindt plaats in onderwijsomgevingen én daarbuiten – online, op campussen, bij werkgevers en in de mienskip. Samen vormen praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek één rijke leerwaaier waarin ieder talent tot zijn recht komt en zich blijvend kan ontwikkelen. Zo rusten wij mensen toe voor betekenisvolle participatie: als professional en wereldburger, als ondernemer, vrijwilliger en mede-eigenaar van de mienskip.

Om dat mogelijk te maken, werken wij in Fryslân vanuit verschillende onderwijsconcepten en pedagogische visies. Juist die verscheidenheid is onze kracht. Van vakmanschap en transformationeel leren tot transitiegericht en design-based education: elk perspectief draagt bij aan hoe wij leren vormgeven. Samen vormen wij een veelzijdig leerlandschap waarin onderwijs en onderzoek gelijkwaardig en in samenhang functioneren. Wij werken vanuit een circulaire beweging van leren: geen lineair traject, maar een continu proces in verschillende levensfasen en contexten. Leren vindt plaats in het onderwijs én in de praktijk, in nauwe verbinding met de arbeidsmarkt en regionale vraagstukken. Daarbij versterken kennis, vakmanschap, vaardigheden en ervaring elkaar: wat wij leren krijgt betekenis in de praktijk en ervaringen voeden het leren opnieuw. Dit vraagt om wendbaar en responsief onderwijs en onderzoek dat aansluit bij de behoeften van studenten, werkenden en werkgevers. Wij stimuleren eigenaarschap van leren en loopbaanontwikkeling en versterken naast vakinhoudelijke expertise ook sociale, reflectieve en maatschappelijke vaardigheden en kritisch denkvermogen. Wij leren samen – van, met en door elkaar. Zo ontstaat een voortdurende beweging van een leven lang ontwikkelen. De diversiteit aan onderwijsconcepten vormt eenheid in verscheidenheid: een krachtig Fries leerlandschap waarin ieder talent kan groeien en waarmee wij bijdragen aan een veerkrachtige en toekomstbestendige regio.

6 > KERNDOELEN: ONZE INZET

Met dit akkoord verbinden wij ons aan onze gezamenlijke ambitie, onze koers en onze kracht om Fryslân verder te ontwikkelen tot een krachtige, innovatieve en meest circulaire regio ter wereld, waar het goed leven en leren is – nu en voor toekomstige generaties. Deze gezamenlijke ambitie krijgt richting via drie samenhangende kerndoelen:

- **STERKE KENNISINFRASTRUCTUUR:** Fryslân heeft een krachtige en verbonden kennisinfrastructuur nodig, waarin praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek samen een rijke waaier vormen en elkaar versterken. In deze samenhang komen innovatie en talent tot bloei, krijgt kennis betekenis in de praktijk en wordt de regio beter in staat om maatschappelijke en economische opgaven aan te pakken. Daarom zetten wij ons in voor:
 - sterke verbindingen tussen het funderend onderwijs en het praktijkgerichte, toegepaste en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek;
 - doorlopende leerlijnen voor lerenden en werkenden, waarin drempelloos leren centraal staat;
 - oogwaardige leer- en ontmoetingsplekken en krachtige campussen die bijdragen aan brede welvaart en aan een innovatief, vitaal en veerkrachtig Fryslân;
 - een goede aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt (talentstrategie);
 - het versterken van de samenwerking binnen Fryslân en verbinden van onze kennisinfrastructuur met Noord-Nederland via de Universiteit van het Noorden en met nationale en internationale netwerken, in wederkerige verbondenheid die zowel Fryslân als deze netwerken versterkt.
- **WENDBARE (WERELD)BURGERS:** wij bouwen aan een Fryslân waarin mensen zich ontwikkelen tot wereldwijze, wendbare en maatschappelijk betrokken burgers en professionals: geworteld in de mienskip, open naar de wereld en toegerust voor de uitdagingen en kansen van morgen. Wij stimuleren dat mensen zich optimaal ontplooiën, ontdekken wie zij zijn en willen worden, en zich een leven lang ontwikkelen in kennis, vakmanschap en vaardigheden. Talent, ontwikkelpotentieel en toegankelijkheid vormen daarbij het vertrekpunt: het talent staat centraal, niet het niveau. Met een onderwijs- en onderzoekswaaier die is ingericht rond de lerende, maken wij drempelloos ontwikkelen mogelijk voor iedereen. Zo ontstaat een inclusieve beweging waarin iedereen meedoet en niemand aan de kant blijft staan. Daarom zetten wij ons in voor:
 - onderwijs en ontwikkeling die mensen toerusten voor een veranderende arbeidsmarkt en samenleving;
 - brede vorming, waaronder kritisch denken, samenwerken, reflecteren en omgaan met diversiteit;
 - het versterken van leven lang ontwikkelen;
 - betere mogelijkheden voor drempelloze instroom, doorstroom, wisselstroom;
 - een leeromgeving waarin mensen zich gezien, uitgedaagd en ondersteund voelen.

- **BREDE WELVAART & CIRCULAIRE KOPLOPER:** wij bouwen aan een Fryslân waarin brede welvaart centraal staat en versterken onze positie als wereldwijd erkende circulaire koploper. Met onderwijs, onderzoek en innovatie dragen wij bij aan verdienvermogen, vitaliteit en veerkracht en aan de transitie die de toekomst van de regio bepalen. Vanuit deze ambitie zetten wij onze kennis en innovatiekracht in voor de uitdagingen, opgaven en kansen voor de regio. Daarom zetten wij ons in voor:

- kennisontwikkeling en innovatie die bijdragen aan regionale vraagstukken;
- het versterken van het verdienvermogen, arbeidsproductiviteit en de veerkracht en vitaliteit van Fryslân;
- het ontwikkelen en behouden van talent voor de regio;
- intensieve samenwerking met regionale partners bij het ontwikkelen, toepassen en opschalen van kennis;
- het bevorderen van welvaart, welzijn en welbevinden in samenhang en balans;
- het bestendigen en verder uitbouwen van Fryslân als circulaire koploper, door kennis, vakmanschap en innovatie strategisch in te zetten ten behoeve van de circulaire transitie van de regio en ter versterking van de arbeidsproductiviteit en innovatiekracht.

7 > DE WERKAGENDA'S: ONZE ONTWIKKELLIJNEN VOOR 2026-2030

Op basis van onze ambitie, ons kompas en onze kracht, en de drie geformuleerde kerndoelen van dit akkoord, geven we richting en betekenis aan drie samenhangende werkagenda's voor de periode 2026-2030:

- **WERKAGENDA ONDERWIJS**
- **WERKAGENDA ONDERZOEK**
- **WERKAGENDA BEDRIJFSVOERING**

In deze werkagenda's brengen wij onze gezamenlijke koers tot leven. Hierin leggen wij de belangrijkste ontwikkellijnen, prioriteiten en samenwerkingsafspraken vast die nodig zijn om stap voor stap te bouwen aan een sterk, wendbaar en toekomstbestendig Fryslân. Daarbij bouwen de werkagenda's voort op wat er in Fryslân al is: bestaande initiatieven, krachtige netwerken en waardevolle samenwerkingsverbanden. Tegelijk bieden zij ruimte om nieuwe kansen te benutten, verbindingen te versterken en gezamenlijk in te spelen op opgaven die om vernieuwing vragen. De werkagenda's zijn uitgewerkt in bijlage I. Zo vormen de werkagenda's de brug tussen bestuurlijke ambitie en dagelijkse praktijk. Dit akkoord markeert de gezamenlijke richting en het gedeelde toekomstbeeld; de werkagenda's zorgen voor de inhoudelijke uitwerking, de organisatorische vertaling en de beweging in de uitvoering.

Dit akkoord geeft richting. De werkagenda's brengen beweging. De samenwerking maakt het mogelijk.

8 > COLLECTIEF LEIDERSCHAP: ONZE WERKWIJZE

De uitvoering van de werkagenda's vraagt om een manier van samenwerken die past bij de opgaven van Fryslân. Daarom werken wij vanuit collectief leiderschap wat zijn vorm krijg vanuit onze coöperatieve traditie. Wij nemen verantwoordelijkheid vanuit onze eigen rol, zoeken elkaar op waar gezamenlijke kracht nodig is en verbinden uitvoering aan een gedeelde ambitie. Deze agenda vormt het gezamenlijke kader van waaruit onderwijs en onderzoek bijdragen aan de ontwikkeling van de regio en fungeert als kapstok voor het bundelen van inzet, capaciteit en middelen van alle partners. Wij werken daarbij vanuit de volgende uitgangspunten:

- **ROLVAST EIGENAARSCHAP:** wij nemen verantwoordelijkheid vanuit onze eigen rol, mandaat en expertise en dragen zo bij aan de gezamenlijke ambitie en kerndoelen;
- **MEERWAARDE BENUTTEN:** wij zoeken actief samenwerking waar gezamenlijke inzet meerwaarde heeft, delen kennis en verbinden initiatieven;
- **TRANSPARANTE SAMENWERKING:** wij handelen open en transparant over belangen, keuzes en voortgang;
- **GEZAMENLIJKE KOERS:** wij erkennen verschillen in invulling, maar verbinden ons allen aan de gezamenlijke richting van dit akkoord;
- **DOORLOPENDE AFSTEMMING:** wij blijven elkaar ontmoeten, reflecteren en spreken elkaar aan op gezamenlijke voortgang.

Onze samenwerking krijgt vorm vanuit het principe zelf – samen – doen. Wij nemen initiatief vanuit onze eigen verantwoordelijkheid, verbinden waar dat waardevol is en werken samen aan concrete resultaten voor Fryslân – dit doen we in wisselende coalities. De way of working is uitgewerkt in bijlage II. Wij volgen de uitvoering van dit akkoord en blijven hierover in gesprek. Door gezamenlijke reflectie en tijdige bijstelling blijft onze samenwerking wendbaar en duurzaam.

Verbonden in richting. Verschillend in rol. Gezamenlijk in verantwoordelijkheid.

9 > **SLOTVERKLARING: ONZE GEZAMENLIJKE BELOFTE**

Met dit OF 2026-2030 spreken wij uit dat wij ons verbinden aan de toekomst van Fryslân. Wij geloven in de kracht van mensen en in het talent van ieder individu. Wij zien onderwijs, onderzoek en innovatie als motor van ontwikkeling, wendbaarheid en vernieuwing. Wij bouwen aan een Fryslân waarin leren blijft stromen, kennis wordt gedeeld en mensen zich blijven ontwikkelen – als lerende, als professional en als mens. Een regio waarin talent de ruimte krijgt om tot bloei te komen, waarin niemand wordt achtergelaten en waarin wij samen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de mienskip. Daarom spreken wij uit:

*Wij geloven in de kracht van mensen.
Wij geloven dat ieder mens talent heeft.
Wij geloven in onderwijs, onderzoek en innovatie als motor van ontwikkeling en vernieuwing.
Wij bouwen aan een Fryslân waarin leren blijft stromen, kennis wordt gedeeld en mensen zich blijven ontwikkelen – als lerende, als professional en als mens. Waar circulair leren vanzelfsprekend is.*

*Zo werken wij aan brede welvaart én aan Fryslân als circulaire koploper.
Want de toekomst ontstaat waar mensen blijven leren, vernieuwen en verantwoordelijkheid nemen – voor zichzelf, voor elkaar en voor de mienskip.*

*Daarom spreken wij uit:
Wij blijven leren,
Wij blijven innoveren,
Wij blijven samenwerken.*

*Voor Fryslân.
Voor de mienskip.
Voor de generaties van vandaag en morgen.*

Fryslân, 31 augustus 2026

- Aeres
- Dairy Campus Wageningen Universiteit and Research
- Economic Board Fryslân
- Firda
- Fryske Akademy
- Gemeente Leeuwarden
- Generatie 2035
- Hogeschool Van Hall Larenstein
- Interbestuurlijk Overlegorgaan Studenten
- NHL Stenden Hogeschool
- Provincie Fryslân
- Rijksuniversiteit Groningen
- Vereniging Circulair Friesland
- Vereniging Friese Gemeenten
- VNO-NCW - MKB Noord
- VO Fryslân
- Wetsus
- Wetterskip Fryslân

BIJLAGE I > WERKAGENDA'S 2026 - 2030

A > UITWERKING WERKAGENDA: ONDERWIJS

A.1 > DE DROOM

In 2030 is Fryslân een plek waar leren blijft stromen. Een regio waarin een gelijkwaardige waaier van praktijkgericht en toegepast leren en wetenschappelijke kennis samenkomt en elkaar versterkt. Leren vindt niet plaats op één plek, maar overal: bij ondernemers, overheden, maatschappelijke organisaties en onderwijs- en onderzoeksinstituten, midden in de samenleving. Mensen bewegen zich drempelloos door hun leer- en ontwikkelroute. Zij starten, versnellen, vertragen verdiepen, verbreden en keren opnieuw terug, zonder barrières die hen tegenhouden. Leren is een circulaire beweging: wat wordt geleerd in onderwijs en onderzoek krijgt betekenis in de praktijk, en ervaringen voeden het leren opnieuw. Onderwijs- en onderzoeksinstituten en werkgevers leiden samen op en nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor ontwikkeling. Met microcredentials, EduID en een EduWallet kunnen mensen hun kennis en ervaring meenemen, ongeacht waar zij leren of werken. Zo wordt leren persoonlijker, flexibeler en blijvend van waarde. Fryslân is in 2030 een plek waar mensen zich gezien en welkom voelen, ongeacht achtergrond of startpunt. Hier krijgt iedereen de ruimte om te ontdekken wie zij willen zijn en te werken aan wat zij willen worden. Lerenden uit de regio, uit Nederland en van daarbuiten voelen zich verbonden met Fryslân en vinden hier een gemeenschap waarin leren, leven en bijdragen samenkomen. Zo is Fryslân een plek waar samen leren een leven lang vanzelfsprekend is – en waar talent niet alleen komt om te leren, maar blijft om betekenis te geven.

A.2 > DE UITVOERING

Om deze droom te realiseren werkt het Onderwijsakkoord Fryslân (OAF) met samenhangende ontwikkelingen, waaraan instellingen vanuit hun eigen kracht en mogelijkheden bijdragen. Deze lijnen verschillen in vorm, tempo en samenstelling en worden uitgevoerd in wisselende coalities – van brede programma's tot gerichte initiatieven – en blijven adaptief: nieuwe ontwikkelingen ontstaan waar dat nodig is.

A.2.1 > ONTWIKELLIJN 1: DREMPELLOOS ONDERWIJS

Wij werken zoveel mogelijk samen aan drempelloze leerroutes, met aandacht voor instroom, door- en wisselstroom en uitstroom:

INSTROOM: we versterken de instroom door Fryslân te positioneren als de meest circulaire regio ter wereld, met Leeuwarden als toonaangevende kennisstad in sterke verbinding met de andere steden en dorpen. Het funderend onderwijs is stevig verankerd en verspreid – in dorpen en steden – over de gehele provincie en vormt samen met het beroeps- en het hoger onderwijs in onder meer Buitenpost, Dokkum, Drachten, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek en op Terschelling een toegankelijk en samenhangend netwerk van leer- en ontwikkellocaties. Zo bieden wij talent de ruimte om zich in Fryslân te ontwikkelen, te studeren, te werken en te blijven wonen. De internationale koploperspositie van Fryslân

op het gebied van circulariteit benutten we bewust voor de profilering van Fryslân als kennisregio, waar lerenden bewust voor kiezen om te studeren omdat circulariteit hier verankerd is in onderwijs, onderzoek, innovatie en samenwerking. Zo verbinden we circulariteit aan leren, werken en leven en maken we Fryslân aantrekkelijk voor iedereen die wil bijdragen aan de toekomst.

- **WERVINGSSTRATEGIE:** we hanteren waar mogelijk een afgestemde wervingsstrategie en bezien hoe open dagen, waar passend, meer in samenhang kunnen worden georganiseerd, zodat lerenden bewust kiezen voor een studie in Fryslân;
- **INSTROOM IS DOORSTROOM:** we versterken de samenwerking binnen de gehele onderwijswaaier, van funderend onderwijs tot mbo, hbo en wo. Samen werken wij aan een sterke instroom en soepele doorstroom tussen onderwijsniveaus, met bijzondere aandacht voor de overgangen van vo naar mbo, hbo en wo, van mbo naar hbo en van hbo naar wo. Door middel van gezamenlijke doorlopende leerlijnen, talentontwikkeling, kennisuitwisseling en een gezamenlijke doorstroomagenda creëren wij drempelloze onderwijsroutes, zodat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen, van peuter tot PhD.
- **INTERNATIONALE INSTROOM:** we investeren in een sterk en toegankelijk aanbod van internationaal onderwijs, van international primary and secondary education tot beroeps- en hoger onderwijs. Daarmee versterken wij het vestigingsklimaat voor internationale gezinnen, studenten en kenniswerkers. Wij trekken zoveel mogelijk gezamenlijk op in het versterken van de internationale instroom, met gerichte aandacht voor de instroom van talent naar tekortsectoren via het beroeps- en hoger onderwijs;
- **OPLEIDINGSPORTFOLIO:** we stemmen het opleidingsportfolio in het beroeps- en hoger onderwijs zorgvuldig af op de behoeften van Fryslân, zodat opleidingen aansluiten op de vraag van werkgevers (in de volle breedte) én op de zes economische speerpunten van de regio (gericht op verdienvermogen) – watertech, agrifood, hightech, circulaire materialen, maritiem en gastvrijheid. Daarmee dragen we bij aan een goed functionerende arbeidsmarkt en aan de samenleving als geheel. We leiden breed op voor werkgevers en zetten tegelijkertijd gericht in op de zes speerpunten binnen de circulaire transitie, in nauwe samenwerking met het midden- en kleinbedrijf (mkb). Hierbij versterken we niet alleen de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, maar stimuleren we ook innovatie en verhogen we de arbeidsproductiviteit, zodat organisaties toekomstbestendig en concurrerend blijven.

DOOR- & WISSELSTROOM: wij realiseren soepele, flexibele en drempelloze leerbewegingen binnen en tussen vo, mbo, hbo en wo, met regie voor de lerende. Partners werken structureel samen om studiesucces te vergroten, uitval te verminderen en talent voor Fryslân te behouden, in nauwe wisselwerking met de omgeving.

- **DOORLOPENDE LEERRUTES:** we versterken doorlopende leerroutes binnen de gehele onderwijswaaier, van peuter tot PhD. We bouwen verder aan soepele overgangen tussen onderwijsniveaus, onder meer via fasttracks tussen voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs, doorstroomroutes tussen mbo en hbo en de verdere ontwikkeling van de lycea. Daarnaast verkennen wij innovatieve routes tussen hbo en wo, bijvoorbeeld via een hbo-minor met directe toegang tot een wo-master zonder premaster;
- **FLEXIBILISERING:** we flexibiliseren waar mogelijk onderwijs over instellingen heen, zodat lerenden eenvoudiger onderdelen kunnen combineren en persoonlijke, doorlopende leerroutes kunnen volgen;
- **LEER & ERKENNINGSTRUMENTEN:** leerresultaten worden in de toekomst waar mogelijk instellingsonafhankelijk vastgelegd, onder meer via microcredentials, EduWallet en EdulD. Dit is een complex meerjarig ontwikkeltraject met verschillende snelheden en een stapsgewijze aanpak. Vanuit de sterke samenwerking in Fryslân en in verbinding met NPuls werken wij hier waar dat kan gezamenlijk aan, met de ambitie om leren wendbaar, responsief, drempellozer en toekomstbestendig te maken;
- **BEGELEIDING EN DOORVERWIJZING:** we versterken passende begeleiding en goede doorverwijzing binnen en tussen onderwijsinstellingen, zodat lerenden hun plek vinden op het niveau en bij de instelling die het beste aansluit bij hun talenten en ambities. Zo valt geen enkele lerende tussen wal en schip en blijft talent behouden.

UITSTROOM: we versterken de uitstroom en de binding van lerenden en afgestudeerden aan Fryslân, zodat talent behouden blijft voor de regio en zich hier verder kan ontwikkelen.

- **SLOW POTENTIALS:** we dringen studievertraging terug met specifieke aandacht voor slow potentials, onder meer via gerichte trajecten zoals bootcamps, datagedreven monitoring van studievoortgang en uitwisseling van effectieve aanpakken tussen instellingen. Doel is deze lerenden optimaal te begeleiden naar een diploma binnen de gestelde termijn.
- **STAYRATE:** we versterken de stayrate van nationale en internationale studenten door hen, samen met werkgevers, beter kennis te laten maken met Friese loopbaanperspectieven. Zo maken we wat nu nog vaak onbekend en onbemand is zichtbaar en aantrekkelijk, spelen we in op braindrain en maken we talentbehoud tot een gedeelde regionale opgave.

- **AANVULLENDE INSTRUMENTEN:** we verkennen samen met partners welke aanvullende instrumenten talentbehoud kunnen versterken, zoals regionale traineeships in tekortsectoren, een mogelijke Friese Impact Fellowship voor afgestudeerden en een sterkere koppeling tussen wonen en werken, bijvoorbeeld via een starterswoningprogramma.
- **ALUMNI:** we zetten alumni in als ambassadeurs voor Fryslân en verkennen hoe wij hen blijvend kunnen betrekken bij de regio, zowel als netwerk en rolmodel voor huidige studenten als in het kader van een leven lang ontwikkelen.
- **DOORLEREN:** we stimuleren actief (door)leren binnen de gehele onderwijswaaier. We ondersteunen leerlingen en studenten bij de overgang van voortgezet onderwijs naar mbo, hbo en wo, stimuleren mbo-studenten om door te stromen naar een associate degree of bachelor en moedigen hbo-studenten aan hun opleiding voort te zetten in het wetenschappelijk onderwijs. Daarnaast informeren wij lerenden over de mogelijkheden voor doorstroom in voltijd-, deeltijd- en duale trajecten en creëren wij flexibele ontwikkelpaden die bijdragen aan een leven lang ontwikkelen.

A.2.2 > ONTWIKKELLIJN 2: LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Wij bouwen aan een samenhangend en herkenbaar Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-ecosysteem voor Fryslân, waarin leren gedurende het hele leven vanzelfsprekend en toegankelijk is. Onderwijsinstellingen werken vraaggestuurd en stemmen hun LLO-activiteiten af met elkaar, met werkgevers en met de arbeidsmarktregio Fryslân Werkt. Zo ontstaat een samenhangend aanbod voor werkenden, werkgevers en partners, waarmee wij inspelen op snelle arbeidsmarkttransities en tekortsectoren. De samenwerking tussen onderwijsinstellingen en werkgevers is al sterk, met duurzame sectorale afspraken waarin vraag en aanbod goed samenkomen. Tegelijk kent Fryslân een groot aandeel klein mkb, waar het bundelen van vraag complexer is. Door betere coördinatie en samenwerking is het mogelijk om beter in te spelen op veranderingen op de arbeidsmarkt. Er is een Noordelijke Human Capital Agenda waarbij werkgevers en onderwijsinstellingen zijn aangesloten, en daarnaast wordt gewerkt aan een Friese variant.

- **REGIONAAL LLO-FONDS:** we verkennen met overheden en werkgevers de mogelijkheid van een regionaal LLO-fonds, waarvan alle Friezen gebruik kunnen maken als stimulans voor bij- en omscholing en waarmee werkgevers (en dan met name klein mkb) zoveel mogelijk worden ontzorgd;
- **KATALYSATOR VOOR INNOVATIE:** we benutten LLO als katalysator voor innovatie door samen met werkgevers te verkennen welke leer- en ontwikkelvragen spelen en deze gezamenlijk te vertalen naar passende trajecten voor om-, her- en bijscholing. We werken daarin vraaggestuurd, zodat leren en werken elkaar versterken en zowel vakmensen als organisaties zich continu verder ontwikkelen;
- **FRIESE MKB-ACADEMY:** we verkennen, in nauwe samenwerking met het mkb, de ontwikkeling van een Friese MKB-Academy. Met een groot deel van het mkb werken we al intensief en succesvol samen. Tegelijkertijd zien we dat juist kleinere mkb-bedrijven vaak moeilijker de weg naar het onderwijs weten te vinden en minder toegang hebben tot tijd, middelen en netwerken voor scholing. Samen met en voor het (klein) mkb willen we hier concreet invulling aan geven. De MKB-Academy wordt een toegankelijke plek waar ondernemers terecht kunnen voor samenwerking en om- en bijscholing rond thema's als financiën, HR, digitalisering, AI en robotisering. Zo versterken we de verbinding tussen onderwijs en praktijk en zorgen we dat ook kleinere ondernemers kunnen aanhaken.
- **PUBLIEKE ORGANISATIES:** we maken met publieke organisaties LLO-afspraken over bij- en omscholing en cursorische trajecten, met als uitgangspunt dat deze waar mogelijk via publieke onderwijsinstellingen in de regio worden georganiseerd;
- **STATUSHOUDERS:** we verkennen de ontwikkeling van een onderwijsaanbod voor statushouders door bestaande initiatieven, zoals IKS, UAF, Grotius en NT2-trajecten, waar mogelijk te verbinden, zodat statushouders duurzaam kunnen deelnemen aan leren, werken en samenleven in Fryslân.

Binnen LLO geldt dat niet alles tegelijk kan of hoeft. Partners maken bewuste keuzes, bouwen voort op wat werkt en richten zich op thema's waar gezamenlijke inzet meerwaarde heeft.

A.2.4 > ONTWIKKELLIJN 4: SPARK THE MOVEMENT

Met het programma SPARK the Movement continueren en versterken wij de instellings-overstijgende samenwerking op het gebied van leren voor duurzame ontwikkeling, in samenwerking met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties en ondersteund door de Vereniging Circulair Friesland. Het programma stimuleert transformatief leren en werkt vanuit een ‘whole school approach’, waarin duurzaamheid en circulariteit worden verbonden aan onderwijs, organisatie en regionale samenwerking. Het programma loopt tot en met 2027. Daarna beëindigen wij SPARK the Movement – als afzonderlijk buiten de onderwijs-instellingen georganiseerd programma – maar zetten wij het gedachtegoed, de beweging en de onderlinge samenwerking nadrukkelijk voort als inhoudelijke basis voor de verdere ontwikkeling van het onderwijs en samenwerking met onze partners.

- **VOORTZETTING:** we zetten na 2027 het gedachtegoed, de beweging en de samenwerking van SPARK the Movement voort binnen en tussen de onderwijsinstellingen;
- **VERANKERING:** we verkennen gezamenlijk hoe de principes en werkwijzen van SPARK the Movement duurzaam kunnen worden verankerd binnen de onderwijsinstellingen en in hun onderlinge samenwerking. We willen meer gezamenlijk eigenaarschap nemen over het gedachtegoed van SPARK the Movement en over de verdere ontwikkeling daarvan;
- **RCE ON EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT:** we verkennen hoe de positie van het door de Verenigde Naties erkende Regional Centre of Expertise (RCE) on Education for Sustainable Development duurzaam kan worden ingebed, zodat de internationale erkenning, netwerken en werkwijzen van het RCE ook na 2027 blijven bijdragen aan transformatief leren en duurzame samenwerking. We werken in de komende periode gezamenlijk verder uit hoe dit eigenaarschap en deze borging precies vorm krijgen;
- **VERENIGING CIRCULAIR FRIESLAND:** we verkennen samen met de Vereniging Circulair Friesland (VCF) en het daarbij aangesloten mkb hoe we de cruciale rol van het onderwijs binnen de vereniging en in de transitie naar een circulaire economie ook na 2027 optimaal kunnen borgen en versterken.

A.2.3 > ONTWIKKELLIJN 3: ONDERNEMERSCHAP

Rondom ondernemerschap continueren en versterken wij de samenwerking tussen de instellingen en het mkb via het programma FRIS. Via FRIS ontwikkelen we een samenhangende gezamenlijke programmering op het gebied van ondernemerschap, waarmee lerenden naast hun reguliere opleiding een speciale leerroute ondernemerschap kunnen volgen.

- **LEERROUTE ONDERNEMERSCHAP:** we bieden lerenden naast hun reguliere opleiding een speciale leerroute ondernemerschap aan, toegankelijk voor (internationale) studenten op verschillende niveaus (multilevel), gericht op het ontwikkelen van ondernemerschapsvaardigheden, het starten van een eigen onderneming en bedrijfsopvolging;
- **FACILITEITEN, EXPERTISE & BEGELEIDING:** we organiseren en ontsluiten waar mogelijk niet alleen de programmering, maar ook faciliteiten, expertise en begeleiding gezamenlijk;
- **TOPONDERNEMERS-FONDS:** we zetten als onderdeel van deze aanpak het Topondernemers-fonds in, gefinancierd door onder meer FB Oranjewoud, waarmee jaarlijks studenten worden ondersteund met financiering en mentorschap door ervaren ondernemers;
- **FOUNDED & TOPMINOR BOOST YOUR BUSINESS:** we continueren via enkele hbo- en wo-instellingen de verbinding met Founded als noordelijk startup- en sociale-innovatieprogramma en met de Topminor Boost Your Business via De Noorderlingen;
- **FRIESE ONDERNEMENDE STUDENT VAN HET JAAR:** we ontwikkelen de beweging verder door, onder meer via de introductie van de Friese Ondernemende Student van het Jaar, gekoppeld aan de Friese Onderneming van het Jaar, om ondernemende lerenden zichtbaar te maken en te belonen;
- **WILLY WORTELS:** we zoeken gericht naar manieren om innovaties van PhD-studenten, practoren, lectoren en wetenschappers beter tot ontwikkeling te brengen, door deze ‘Willy Wortels’ te verbinden aan ondernemende studenten of hen gericht ondernemerschapsvaardigheden bij te brengen.

A.2.5 > ONTWIKKELLIJN 5: STUDENTENWELZIJN

We zetten ons als onderwijsinstellingen actief in voor het welzijn van onze lerenden, gelijke kansen en een inclusieve leeromgeving. Iedere instelling beschikt daarvoor over eigen beleid, voorzieningen en initiatieven. Tegelijk zien we de meerwaarde om, waar dat kan, van elkaar te leren en samen op te trekken, zonder de eigen verantwoordelijkheid van instellingen los te laten. Binnen deze gezamenlijke verkenning richten we ons op de volgende onderdelen:

- **DELEN VAN KENNIS & EXPERTISE:** we onderzoeken hoe kennis, expertise en goede voorbeelden op het gebied van studentenwelzijn beter kunnen worden gedeeld, onder meer rond thema's als eenzaamheid, middelengebruik, inclusiviteit en sociale veiligheid;
- **GEZAMENLIJKE PROGRAMMERING:** we verkennen of het mogelijk en wenselijk is om gezamenlijk programmering te ontwikkelen rond specifieke dagen en thema's, zoals Blue Monday, de Week van de Eenzaamheid, Orange the World, Paarse Vrijdag en Keti Koti;
- **VERBINDING VAN NETWERKEN & COMMUNITIES:** we willen elkaars netwerken en communities, onder andere rond diversiteit en inclusiviteit, eerste generatie studenten en lerenden met specifieke ondersteuningsbehoeften, zoals neurodiversiteit, beter zichtbaar maken en waar mogelijk met elkaar verbinden. Zo kunnen lerenden, afhankelijk van waar zij studeren, gebruikmaken van een breder en toegankelijker netwerk voor ondersteuning en ontmoeting. Vanuit deze verbinding zoeken we actief de samenwerking met ondernemers, overheden en welzijns- en belangenorganisaties om samen te werken aan een inclusieve mienskip;
- **SAMENWERKING MET WELZIJSORGANISATIES & LEEUWARDEN-OOST:** we zoeken actief de verbinding met welzijnsorganisaties en continueren de samenwerking met Leeuwarden-Oost. In dit stadsdeel van Leeuwarden dragen onderwijsinstellingen samen met welzijnsorganisaties, bewoners en andere partners bij aan kansengelijkheid, talentontwikkeling en welzijn, door onderwijs, ontmoeting en ondersteuning in de wijk met elkaar te verbinden;

Deze inzet is erop gericht lerenden te ondersteunen bij het ontdekken wie zij zijn en wie zij willen worden, en hen de ruimte te bieden zich te ontplooiën in een diverse, inclusieve en veilige omgeving – zowel persoonlijk als in hun ontwikkeling van kennis en vaardigheden.

A.2.6 > ONTWIKKELLIJN 6: LERENDE MIENSKIP & REGIONALE ONTMOETING

We versterken binnen het OAF het lerend ecosysteem door ontmoeting, uitwisseling en samenwerking gericht op de brede welvaart (ons kompas) en circulariteit (ambitie). Dat doen we via de volgende initiatieven:

- **WEEK VAN DE REGIO:** we continueren de Week van de Regio, waarin lerenden, docenten en onderzoekers multilevel en multidisciplinair samenwerken aan actuele maatschappelijke vraagstukken, samen met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties uit Fryslân. Deze week krijgt vorm vanuit de praktijk, waarbij teams van onderop de ruimte krijgen om initiatieven te ontwikkelen en de week gezamenlijk te organiseren;
- **FRIES ONDERWIJSCONGRES:** we verkennen of we jaarlijks een Fries onderwijscongres kunnen organiseren voor de volledige onderwijswaaier van po, vo, mbo, hbo en wo, waarin steeds een actueel thema centraal staat en ruimte is voor ontmoeting, kennisdeling en gezamenlijke reflectie;
- **TALENTHOUSE:** we dragen actief bij aan de ontwikkeling van een Talenthouse, gericht op het versterken van een sterker internationaal klimaat voor internationale kenniswerkers;
- **JONGERENPLATFORMEN:** we ondersteunen waar mogelijk jongerenplatformen zoals het Interbestuurlijk Overleg Orgaan Studenten, studieverenigingen, Generatie 2035, Tienskip en het Jongerenberaad Waddengebiet;
- **HYBRIDE DOCENTSCHAP:** we moedigen hybride docentschap aan, zowel fysiek als digitaal, waarbij professionals uit de praktijk deels lesgeven en docenten ook actief blijven in de beroepspraktijk, zodat kennis, vaardigheden en ervaring blijvend met elkaar verbonden worden;
- **LEERLINGEN- & STUDENTENRADEN:** we stimuleren dat leerlingen- en studentenraden elkaar vinden, van elkaar leren en gezamenlijk overstijgende vraagstukken agenderen in o.a. het Fries Onderwijsberaad en het Breed Bestuurlijk Overleg.

A.2.7 > ONTWIKKELLIJN 7: LEEUWARDEN STUDENT CITY

We continueren Leeuwarden Student City (LSC) als gezamenlijk initiatief van onderwijsinstellingen, overheden en ondernemers, gericht op het versterken van het studentenleven in Leeuwarden en het vergroten van de binding tussen lerenden en de stad. Daarmee ondersteunen we studenten, stimuleren we sport en ontmoeting en dragen we bij aan een aantrekkelijk, inclusief en levendig studentenklimaat. Tegelijk willen we met LSC actief bijdragen aan de positionering van Fryslân als de meest circulaire regio ter wereld, door duurzaamheid en circulariteit een vanzelfsprekend onderdeel te maken van het studentenleven. We zetten de inzet van LSC voort tot 2030 en werken samen met overheden en ondernemers aan een sluitende en duurzame begroting, zodat iedere student in Fryslân kan rekenen op een rijk en betekenisvol studentenleven.

- **INTRODUCTIEACTIVITEITEN:** we organiseren via LSC onder meer introductieactiviteiten om studenten welkom te heten en hun binding met de stad te versterken;
- **SPORT EN ONTMOETING:** we faciliteren sport en ontmoeting voor lerenden als belangrijk onderdeel van een aantrekkelijk en inclusief studentenleven;
- **BREED STEDELIJK OVERLEG:** we blijven verbonden aan het breed stedelijk overleg tussen de gemeente Leeuwarden, studentenverenigingen en de studentenvakbond Interbestuurlijk Overleg Orgaan Studenten (IBOS), en willen deze samenwerking verder versterken en waar passend uitbreiden.

Deze activiteiten willen wij verder versterken en, waar passend, uitbreiden. In dat kader verkennen wij onder andere de volgende mogelijkheden:

- **CULTUURPAS:** we verkennen de ontwikkeling van een cultuurpas, waarmee lerenden tegen gereduceerd tarief gebruik kunnen maken van culturele voorzieningen;
- **MEDIAHUIS:** we verkennen afspraken met Mediahuis over gratis of gereduceerde toegang tot nieuws voor lerenden;
- **BIBLIOTHEKEN EN TRESOAR:** we verkennen afspraken met bibliotheken en Tresoar over een gratis of gereduceerd abonnement;
- **STUDIUM GENERALE:** we verkennen of samenwerking mogelijk is rond het organiseren van twee grote inspirerende lezingen per jaar, mede in relatie tot het feit dat een aantal instellingen mede-eigenaar is van Studium Generale.

We willen deze initiatieven samenbrengen in één studentenplatform of app, als centrale en interactieve plek waar studenten alles kunnen vinden wat relevant is voor hun studentenleven in Leeuwarden.

- **VOORZIENINGEN & TOEGANG:** we ontsluiten via dit platform voorzieningen zoals de cultuurpas, sportfaciliteiten, vrijkaartjes of kortingen en een overzicht van culturele instellingen en hun programma's, met eenvoudige toegang via QR-code of digitale toegang;
- **PRAKTISCHE INFORMATIE & ONDERSTEUNING:** we bieden via dit platform ook praktische informatie en ondersteuning bij het studentenleven, zoals tips, voorzieningen in de stad en mogelijkheden om andere studenten te ontmoeten;
- **UITAGENDA:** we verkennen samen met partners op het gebied van marketing en evenementen of ook de uitagenda van de stad in het platform geïntegreerd kan worden, zodat studenten in één omgeving toegang krijgen tot activiteiten, evenementen, lezingen en culturele programma's in Leeuwarden. Het doel is dat studenten zich snel thuis voelen, de stad leren kennen en actief deelnemen aan het sociale en culturele leven.

Als laatste willen we verkennen hoe ook andere onderwijslocaties – in het beroeps- en hoger onderwijs – in Fryslân en de lerenden die daar studeren beter betrokken kunnen worden, zodat ook zij gebruik kunnen maken van introductieactiviteiten en voorzieningen. We richten ons daarbij in het bijzonder op de mbo-locaties Buitenpost, Dokkum, Drachten, Harlingen, Heerenveen en Sneek, zodat lerenden in de hele provincie kunnen profiteren van het netwerk, de programmering en de ondersteuning die LSC biedt.

B > UITWERKING WERKAGENDA: ONDERZOEK

B.1 > DE DROOM

In 2030 is Fryslân een regio waarin onderwijs- en onderzoeksinstellingen intensief samenwerken met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties aan onderzoek en valorisatie. Samen werken wij aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, in verbinding met Europa en internationale partners. Wereldwijde uitdagingen krijgen hier een lokale betekenis, terwijl Friese oplossingen hun weg vinden naar Europa en de wereld.

Fryslân vormt samen met het midden- en kleinbedrijf (mkb) één samenhangend kennis- en innovatie-ecosysteem. Onderwijs en onderzoek versterken elkaar in sterke (hybride) onderzoeksgroepen op het snijvlak van praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderzoek. In nauwe samenwerking met partners dragen zij direct bij aan innovatie en oplossingen in de praktijk, onder meer via hubs en campussen waar leren, onderzoeken en toepassen samenkomen. Deze hubs en campussen vormen samen een verbonden netwerk, ieder met een eigen profiel en gezamenlijk één geheel, verbonden met Noord-Nederland, Europa en daarbuiten. Hier ontmoeten onderwijs, onderzoek en praktijk elkaar en ontstaan nieuwe inzichten en toepassingen. Zo ontwikkelen wij Fryslân tot een regio die complexe vraagstukken vertaalt naar werkbare oplossingen – geworteld in de regio en verbonden met de wereld.

B.2 > DE UITVOERING

Om deze droom te realiseren werkt het Onderwijsakkoord Fryslân (OAF) met samenhangende ontwikkelijnen, waaraan instellingen vanuit hun eigen kracht en mogelijkheden bijdragen. Deze lijnen verschillen in vorm, tempo en samenstelling en worden uitgevoerd in wisselende coalities – van brede programma's tot gerichte initiatieven – en blijven adaptief: nieuwe ontwikkelijnen ontstaan waar dat nodig is.

B.2.1 > ONTWIKKELLIJN 8: HYBRIDE ONDERZOEKSGROEPEN, HUBS & CAMPUSSEN

We versterken het Friese kennis- en innovatie-ecosysteem door praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderzoek waar dat meerwaarde heeft samen te brengen in hybride onderzoeksgroepen en dit te verbinden met hubs en campussen als plekken waar onderwijs, onderzoek, innovatie en praktijk samenkomen. Hubs en campussen zijn daarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de betrokken partijen en opereren binnen het kader van brede welvaart en de daarmee samenhangende (economische) agenda's – veelal in de samenwerking met het mkb. Het huidige overzicht van hybride onderzoeksgroepen, hubs en campussen kunt u vinden in bijlage III.

- **METROKAART:** we maken het netwerk van kennis en innovatie integraal en zichtbaar in een publiek toegankelijke metrokaart van campussen, ondersteund door datagedreven inzicht en een periodieke impactrapportage. We brengen via deze metrokaart in beeld hoe hubs en campussen zich tot elkaar verhouden, waar versterking of bundeling meerwaarde biedt en waar kansen liggen om onderlinge en cross-sectorale verbindingen te verdiepen;

- **INVESTERINGSLOGICA:** we maken in samenhang met regionale, nationale en Europese agenda's op basis van een duidelijke investeringslogica en samenhangende ontwikkelijnen ("treintjes") onderbouwde keuzes over de verdere ontwikkeling, herijking of – waar nodig – beëindiging van activiteiten;
- **NIEUWE HYBRIDE ONDERZOEKSGROEPEN, HUBS & CAMPUSSEN:** we verkennen waar relevant de gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe hybride onderzoeksgroepen, hubs en campussen;
- **NOORDELIJKE SAMENWERKING:** we positioneren de Friese hybride onderzoeksgroepen, hubs en campussen als integraal onderdeel van de noordelijke samenwerking, onder meer via het Akkoord van Groningen en de Universiteit van het Noorden (UvhN);
- **KONNECT:** we continueren het programma Konnect (2025-2029), onderdeel van de UvhN, dat mkb, onderwijs en onderzoek helpt elkaar beter te vinden en samen te werken en zo de innovatiekracht in Noord-Nederland vergroot;
- **YNBUSINESS:** we benutten de ervaringen van Friese hubs en campussen die vanuit Konnect middelen ontvangen in de verdere uitwerking en verdieping van de campusstructuur en zorgen daarbij voor een betere aansluiting met de eerstelijns-organisatie Ynbusiness.

B.2.2 > ONTWIKKELLIJN 9: INTERNATIONALE & EUROPESE SAMENWERKING

We versterken de internationale netwerken van de onderwijs- en onderzoeksinstituten in Fryslân door samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke positionering beter met elkaar te verbinden.

- **EUROPESE KENNISAGENDA:** we werken toe naar een gezamenlijke Europese kennisagenda en community, die aansluit bij onze hybride onderzoeksgroepen en campussen zoals opgenomen in de metrokaart;
- **SUBSIDIEADVIES:** we zetten subsidieadviseurs doelgericht en in samenhang in op Europese kansen;
- **COMMUNITY OF PRACTICE:** we werken met een informele community of practice waarin expertise wordt gedeeld en benut, met als doel de effectiviteit en kwaliteit van onze Europese inzet te vergroten zonder nieuwe formele structuren op te tuigen;
- **EUROPAPACT FRYSLÂN:** we verbinden deze inzet met EuropaPact Fryslân (EPF), dat Europa dichterbij Fryslân brengt en Fryslân dichterbij Europa. We werken binnen EPF samen met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties aan kennisuitwisseling en gezamenlijke Europese aanvragen, onder meer via een masterclasses en voucherregelingen.

B.2.3 > ONTWIKKELLIJN 10: RESEARCHER/ENTREPRENEUR IN RESIDENCE

We verkennen de mogelijkheid om jaarlijks (inter)nationaal toonaangevend talent tijdelijk aan Fryslân te verbinden in de vorm van een toponderzoeker of topondernemer, om lerenden, docenten, onderzoekers en samenwerkingspartners te inspireren en te versterken met nieuwe perspectieven, actuele kennis en (inter)nationale ervaring.

- **INTERNATIONAAL TOPTALENT:** we verkennen of deze expert zich, wanneer dit inhoudelijk passend en financieel haalbaar is, voor een afgebakende periode kan verbinden als researcher in residence of entrepreneur in residence. In die rol werkt de expert samen met één of meerdere hybride onderzoeksgroepen en/of campussen aan een concreet vraagstuk en draagt actief bij aan onderwijs en kennisdeling, onder meer via gastcolleges, masterclasses, workshops en interactie met lerenden en professionals. De inzet richt zich op strategische speerpunten van Fryslân. De financiering wordt verkend via een combinatie van publieke middelen en bijdragen van fondsen en overheden.

C > UITWERKING WERKAGENDA: BEDRIJFVOERING

C.1 > DE DROOM

In 2030 ademt de bedrijfsvoering van de onderwijs- en onderzoeksinstellingen in Fryslân dezelfde geest als het leren en onderzoeken zelf: circulair, verbonden en in beweging. Instellingen behouden hun eigenheid, maar delen wat hen sterker maakt. Zo ontstaat ruimte voor kwaliteit, duurzaamheid en maatschappelijke betekenis. Onze digitale en fysieke omgevingen sluiten naadloos op elkaar aan: systemen versterken elkaar en technologie verbindt in plaats van te versnipperen. Dit doen we met ondersteuning van SURF en NPuls en door de veilige en verantwoorde inzet van generatieve AI via EduGenAI. Met een EduID en EduWallet bewegen lerenden zich vrij door onderwijs, onderzoek en praktijk, met regie over hun eigen leer- en ontwikkelroute. Digitalisering en AI ondersteunen dit als stille kracht: ze nemen complexiteit weg en maken ruimte voor creativiteit, ontmoeting en ontwikkeling.

Onze campussen en gebouwen zijn duurzaam, inclusief en uitnodigend. Het zijn inspirerende werk- en leerplekken die functioneren als levende innovatie-ecosystemen. Ook als werkgevers vormen de onderwijs- en onderzoeksinstellingen een circulaire gemeenschap. We benutten de rijkdom aan talenten in de samenleving en bieden mensen de ruimte en kansen om bij ons te werken en zich te ontwikkelen.

C.2 > DE UITVOERING

Om deze droom te realiseren werkt het Onderwijsakkoord Fryslân (OAF) met samenhangende ontwikkellijnen, waaraan instellingen vanuit hun eigen kracht en mogelijkheden bijdragen. Deze lijnen verschillen in vorm, tempo en samenstelling en worden uitgevoerd in wisselende coalities – van brede programma's tot gerichte initiatieven – en blijven adaptief: nieuwe ontwikkellijnen ontstaan waar dat nodig is.

C.2.1 > ONTWIKKELLIJN 11: CIRCULAIR INKOPEN

We verkennen gezamenlijk of en waar samenwerking op het gebied van circulair inkopen aantoonbare meerwaarde oplevert in effectiviteit, kosten en maatschappelijke impact. Dit doen we via het:

- **PROGRAMMA CIRCULAIR OPDRACHTGEVEN & INKOPEN:** we gebruiken dit programma als instrument om de transitie naar een circulaire economie via inkoop te ondersteunen en te versnellen. Daarbij benutten we actief de kennis en netwerk van Vereniging Circulair Friesland (VCF), zodat praktijkervaring en innovatie uit de regio worden toegepast binnen onze organisaties;

C.2.2 > ONTWIKKELLIJN 12: VASTGOED

We werken op het gebied van vastgoed samen via structureel vastgoedoverleg, waarin we afstemmen over over- en ondercapaciteit, optimalisatie van bestaand vastgoed, nieuwbouw, campusontwikkeling en het gezamenlijk benutten van faciliteiten, met nadrukkelijke betrokkenheid van partners zoals gemeenten. We zetten deze samenwerking in voor efficiënt gebruik van middelen en het vergroten van maatschappelijke meerwaarde.

- **ENERGIE & WATER:** we verkennen hoe het energie- en watergebruik in onze gebouwen kan worden verminderd en hoe efficiënter met water en energie kan worden omgegaan. Daarbij benutten wij onze gezamenlijke kennis en versterken wij ons met de expertise vanuit de regio;
- **KLIMAAT- & CO2-NEUTRAAL:** we werken door kennis- en ervaringsdeling gezamenlijk toe naar klimaat- en CO2-neutrale gebouwen en campussen. Daarbij benutten wij onze gezamenlijke kennis en versterken wij ons met de expertise vanuit de regio;
- **ACHMEATOREN:** we verkennen samen met de gemeente Leeuwarden, de provincie Fryslân en Harns Invest de haalbaarheid, randvoorwaarden en meerwaarde van het ontwikkelen van de Achmeatoren tot iconische studie- en ontmoetingsplek voor lerenden. We onderzoeken of de bovenste verdiepingen kunnen worden ingericht als eigentijdse studiewerkplaatsen, zodat studeren, samenwerken en ontmoeten samenkomen op een centrale regionale hotspot naast station en binnenstad.

C.2.3 > ONTWIKKELLIJN 13: OPENBAAR VERVOER

We verkennen hoe wij richting overheden gezamenlijk kunnen optrekken in gesprekken over openbaarvervoerconcessies en over de bereikbaarheid van onderwijs- en campuslocaties, inclusief de verbindingen met de Waddeneilanden, in afstemming met de concessieverleners provincie Fryslân en de Rijksoverheid.

C.2.4 > ONTWIKKELLIJN 14: DIGITALISERING

We werken ieder in eigen snelheden aan de digitalisering van onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering, en versterken tegelijk waar mogelijk de afstemming, kennisdeling en samenwerking binnen Fryslân. We benutten landelijke ondersteuningsorganisaties en programma's zoals SURF, Edu-V en NPuls als aangrijpingspunten voor gezamenlijke ontwikkeling.

- **SURF:** we gebruiken SURF voor een gezamenlijke digitale infrastructuur en voor samenwerking en interoperabiliteit binnen onderwijs en onderzoek;
- **EDU-V:** we sluiten aan bij Edu-V voor veilige, flexibele en toekomstbestendige standaarden voor digitale gegevensuitwisseling en digitale leermiddelen;
- **NPULS & EDUGENAI:** we benutten NPuls voor digitalisering, flexibilisering en innovatie van het onderwijs, waaronder de ontwikkeling en het gebruik van digitale leermaterialen en gezamenlijke digitale voorzieningen, waarbij generatieve AI via EduGenAI onderwijs en onderzoek veilig en verantwoord ondersteunt;
- **SLEUTELTEAMS:** we verbinden dit aan landelijke sleutelteams voor ontwikkeling, afstemming en implementatie.
- **CENTRE FOR TEACHING & LEARNING:** we verkennen hoe wij in Fryslân rondom digitalisering bestuurlijk zo goed mogelijk kunnen afstemmen en hoe medewerkers die werken aan digitalisering elkaar kunnen ontmoeten, kennis delen en best practices kunnen uitwisselen, onder meer via Centre for Teaching & Learning. We zorgen voor goede aansluiting van systemen, onder andere rond EduID, EduWallet en andere IT-voorzieningen voor digitale identiteit, toegang en datadeling;
- **AI-FACTORY, BACH & BEEHOVEN:** we verkennen hoe de AI-Factory en de programma's Beethoven en Bach extra kansen bieden voor onderwijs, onderzoek en innovatie. We versterken waar dat kan de samenwerking, zodat medewerkers die werken aan flexibilisering, digitalisering, cyberveiligheid (NIS2), weerbaarheid en privacy structureel kennis delen, van elkaar leren en gezamenlijk optrekken binnen de Friese context en als collectief bij kansen elders.

C.2.5 > ONTWIKKELLIJN 15: MENS & ORGANISATIE

We werken op het gebied van mens en organisatie samen waar dit bijdraagt aan aantrekkelijk, inclusief en toekomstbestendig werkgeverschap, met behoud van de eigen verantwoordelijkheid van iedere instelling.

- **UITWISSELING & DETACHERING:** we verkennen hoe uitwisseling en detachering van medewerkers beter kan worden gefaciliteerd, zodat kennis en ervaring over instellingen heen worden benut en medewerkers zich breder kunnen ontwikkelen;
- **BIJ- & OMSCHOLING:** we organiseren waar mogelijk gezamenlijk bij- en omscholing van medewerkers en nemen dit onderling bij elkaar af, zodat professionele ontwikkeling gedurende de hele loopbaan vanzelfsprekend en toegankelijk wordt;
- **BAAN AFSpraak BANEN:** we verkennen een gezamenlijke aanpak van Baan Afspraak Banen (BAB), met als doel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt actief kansen te bieden binnen de onderwijs- en onderzoeksinstellingen;
- **TALENTONTWIKKELING & PERSONEELSPLANNING:** we verkennen verdere samenwerking rond talentontwikkeling en personeelsplanning, zoals het gezamenlijk inspelen op krapte op de arbeidsmarkt, het delen van expertise op het gebied van organisatieontwikkeling en het versterken van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

BIJLAGE II > WAY OF WORKING 2026-2030

2.1 > ONS MOTTO: ZELF – SAMEN – DOEN

Het Onderwijsakkoord Fryslân (OAF) vraagt om een werkwijze die past bij de samenwerking in de regio. Wij nemen verantwoordelijkheid voor onze eigen bijdrage, zoeken elkaar op waar samenwerking nodig is en organiseren de uitvoering zo veel mogelijk in de praktijk. Voor de periode 2026-2030 kiezen wij voor een lichtere en wendbare werkwijze. Geen zwaar programma met een aparte besturingslaag, maar ook geen vrijblijvende samenwerking zonder duidelijke afspraken. Wij combineren ruimte in de uitvoering met heldere afspraken over eigenaarschap, voortgang en resultaat. Het principe zelf – samen – doen geeft daarbij richting aan ons handelen. Dit doen we per ontwikkelijn in wisselende coalities, vaak in triple helix-samenwerking tussen onderwijs, ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties.

- **ZELF:** omdat iedere partner verantwoordelijkheid neemt vanuit de eigen opdracht, expertise en positie;
- **SAMEN:** omdat de opgaven van Fryslân vragen om verbinding tussen onderwijs, onderzoek, overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties;
- **DOEN:** omdat de waarde van het akkoord uiteindelijk zichtbaar moet worden in uitvoering, resultaten en merkbare versterking van Fryslân.

2.2 > ONZE SAMENWERKING: LICHT GEORGANISEERD, SCHERP OP RESULTAAT

De uitvoering van het OAF wordt bewust licht georganiseerd. Ontwikkelijnen worden niet uitgewerkt in zware programma's of uitgebreide verantwoordingsstructuren, maar in coalities die werken vanuit een gedeelde bedoeling, herkenbaar eigenaarschap en een beperkt aantal concrete resultaten. Die lichte organisatie vraagt juist om scherpste op resultaat. Daarom wordt per werkagenda en per ontwikkelijn steeds gewerkt vanuit dezelfde minimale uitvoeringslogica:

- een helder doelbeeld;
- een beperkt aantal concrete resultaten of doorbraken voor de komende periode;
- expliciet eigenaarschap;
- een herkenbare coalitie van betrokken partners;
- een vast ritme van voortgang, reflectie en bijsturing.

Per ontwikkelijn wordt dit zichtbaar gemaakt in een compact uitvoeringsformat, waarin doel, eigenaarschap, betrokken partners, eerstvolgende doorbraken en voortgang op hoofdlijnen zijn vastgelegd. Zo blijft de uitvoering wendbaar en praktijkgericht, zonder dat samenhang, voortgang en aanspreekbaarheid uit beeld raken.

2.3 > ONZE AFSTEMMING: FRIES ONDERWIJSBERAAD

De bestuurlijke afstemming voor de kennisinstelling vindt plaats in het Fries Onderwijsberaad. Elke onderwijs- en onderzoeksinstelling is daarin vertegenwoordigd door één bestuurder. Het beraad bewaakt de koers van het akkoord en bespreekt de voortgang van de uitvoering. Het beraad heeft vijf taken:

- het vaststellen en zo nodig herijken van de gezamenlijke koers;
- het prioriteren van onderwerpen en ontwikkelijnen;
- het volgen van voortgang en resultaten;
- het bespreken en oplossen van knelpunten;
- het nemen van bestuurlijke besluiten waar dat nodig is.

Het Fries Onderwijsberaad is daarmee niet alleen een overlegtafel, maar ook het knooppunt waar het onderwijs zich verenigt, een gezamenlijke koers bepaalt en als collectief optreedt richting andere partners binnen de triple helix. Tegelijkertijd staat het beraad in directe verbinding met de triple helix-netwerken in Fryslân, waar samen met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties eveneens richting wordt gegeven aan gezamenlijke opgaven. In dit samenspel dragen het Fries Onderwijsberaad en deze netwerken bij aan het stellen van prioriteiten en het bieden van bestuurlijke rugdekking waar doorbraken of extra verbinding nodig zijn. Dit is essentieel, omdat een groot deel van de ambities uit het OAF alleen gerealiseerd kan worden in nauwe samenwerking binnen de triple helix. Het Fries Onderwijsberaad bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van Aeres, Firda, NHL Stenden Hogeschool, Hogeschool Van Hall Larenstein, Rijksuniversiteit Groningen/Campus Fryslân, VO Fryslân, de provincie Fryslân, de gemeente Leeuwarden en de Vereniging Friese Gemeenten. Het beraad vergadert elk kwartaal, waarbij de voorzitter en secretaris verantwoordelijk zijn voor de agenda, voorbereiding en opvolging. Andere partners binnen het OAF – waaronder Dairy Campus/Wageningen University & Research, Economic Board Fryslân, Fryske Akademy, Interbestuurlijk Overleg Orgaan Studenten, Vereniging Circulair Friesland, VNO-NCW MKB Noord en Wetsus – zijn als agendalid betrokken. Vraagstukken die bredere afstemming of concrete stappen in triple helix-verband vereisen, worden via deze netwerken opgepakt en verder gebracht aan de daarvoor geëigende tafels.

2.4 > ONZE RICHTING: WERKAGENDA'S & ONTWIKKELLIJNEN

De uitvoering van het OAF vindt plaats via drie werkagenda's, namelijk onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering. Binnen deze werkagenda's zijn vijftien ontwikkelijnen benoemd. De werkagenda's geven samenhang en richting. De ontwikkelijnen zijn het niveau waarop de uitvoering plaatsvindt. Niet elke ontwikkelijn vraagt dezelfde aanpak. Sommige lijnen zijn gericht op uitvoering en opschaling, andere op verkenning, ontwerp of verbinding. Daarom wordt per ontwikkelijn gewerkt met een passende coalitie, voortbouwend op wat in de regio al bestaat aan samenwerking, expertise en netwerken. Het OAF is daarbij een gezamenlijk kader en geen extra hiërarchische laag. De uitvoering ligt in en tussen de instellingen en in de samenwerking met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties.

2.5 > ONZE WIJZE VAN SAMENWERKEN: EIGENAARSCHAP & ROLLEN

Elke werkagenda en ontwikkellijn kent een duidelijke rolverdeling.

- **BESTUURLIJK EIGENAAR:** per werkagenda worden bestuurlijke eigenaren aangewezen. Samen zorgen zij voor bestuurlijke borging, opdrachtgeverschap en verbinden zij de werkagenda's aan de relevante triple helix-netwerken en zijn zij aanspreekbaar op voortgang, samenhang en prioritering;
- **TREKKER:** per ontwikkellijn wordt (tenminste) één trekker aangewezen: een directeur, manager, programmaleider of andere verantwoordelijke professional uit één van de instellingen of vanuit de partners. De trekker organiseert de uitvoering, verbindt betrokken actoren, bewaakt de voortgang en zorgt dat resultaten, knelpunten en keuzes tijdig zichtbaar worden;
- **SAMENWERKINGSCOALITIE:** rond elke ontwikkellijn werkt een coalitie van professionals en partners uit vo, mbo, hbo en wo, en waar relevant ook uit overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De samenstelling verschilt per lijn en sluit aan op de aard van de opgave;
- **OAF-COÖRDINATOREN:** per instelling en verbonden partners wordt een coördinator aangewezen die intern overzicht houdt over de werkagenda's en ontwikkellijnen, de verbinding met de eigen organisatie organiseert en bestuurders ondersteunt in voorbereiding en opvolging. De coördinatoren signaleren daarnaast vanuit de instellingen waar ontwikkellijnen elkaar raken, waar afstemming nodig is en waar kansen liggen voor gezamenlijke aanpak;
- **SECRETARIS:** de secretaris van het Fries Onderwijsberaad bewaakt het ritme van de uitvoering, ondersteunt het Fries Onderwijsberaad en signaleert overlap, samenhang, kansen en knelpunten. De secretaris zorgt er daarnaast voor dat onderwerpen die meerdere ontwikkellijnen of werkagenda's raken op de juiste tafel worden geagendeerd. De secretaris heeft daarmee een lichte maar cruciale rol als verbindende kracht in de uitvoering.

2.6 > ONS RIMTE: UITVOERING & HERIJKING

Om lichte organisatie te verbinden aan resultaat, werkt het OAF met een vast kwartaalritme.

- Kwartaalritme: per kwartaal vindt voortgangsbespreking plaats: binnen ontwikkellijnen en coalities; tussen trekkers en bestuurlijke eigenaren; en in het Fries Onderwijsberaad op hoofdlijnen gereflecteerd op voortgang, doorbraken, knelpunten en benodigde keuzes en wordt dat waar nodig ook in triple helix verband besproken. Daarbij staat steeds centraal:
 - wat is zichtbaar gerealiseerd;
 - wat vraagt extra verbinding of steun;
 - waar is bijsturing nodig;
 - en welke onderwerpen vragen bestuurlijke besluitvorming.
- Jaarritme: jaarlijks wordt vastgesteld welke resultaten zijn bereikt, welke doorbraken zijn gerealiseerd en welke onderdelen bijstelling vragen. Daarbij wordt ook gekeken welke ontwikkellijnen versnelling vragen, waar nieuwe kansen ontstaan en welke prioriteiten moeten worden aangepast.

Niet de omvang van plannen staat centraal, maar de samenhang tussen voortgang, bespreking en bijsturing. Daarbij werken wij vanuit een lerende en adaptieve aanpak, waarbij wij sturen op inzicht, monitoring, waardering en reflectie (IMWR). Deze werkwijze maakt voortgang zichtbaar en bespreekbaar, zonder de uitvoering onnodig te verzwaren. Waar ontwikkellijnen goed lopen, kan worden losgelaten. Waar voortgang achterblijft of omstandigheden veranderen, sturen wij bij, herijken wij of stoppen wij waar nodig.

BIJLAGE III > HYBRIDE ONDERZOEKSGROEPEN, HUBS & CAMPUSSEN

3.1 > INLEIDING

Hieronder volgt een overzicht van hybride onderzoeksgroepen, hubs en campussen die relevant zijn voor Fryslân. Dit overzicht is niet uitputtend en ontwikkelt mee met maatschappelijke en (inter)nationale opgaven. Binnen dit netwerk is al veel aanwezig, maar meer samenhang en focus zijn nodig om de slagkracht en impact te vergroten. Samenwerking in de triple helix is daarbij richtinggevend. Wij versterken het netwerk door hybride onderzoeksgroepen, hubs en campussen beter te verbinden, de samenwerking te intensiveren en crosssectoraal te werken. Zo ontstaat één samenhangend netwerk waarin kennis, onderzoek, innovatie en praktijk elkaar versterken – als een overzichtelijk geheel van lijnen en knooppunten, vergelijkbaar met een metrokaart. Daarbij brengen wij meer samenhang aan tussen initiatieven die bijdragen aan het verdienvermogen en initiatieven die gericht zijn op vitaliteit en veerkracht. Hybride onderzoeksgroepen, hubs en campussen vervullen hierin een complementaire rol.

3.2 > WATERTECHNOLOGIE

De watercampus Leeuwarden vormt het hart van de Friese waterkennis en -innovatie. Hier komen onderwijs (mbo, hbo en wo), onderzoek en innovatie samen rond waterkwaliteit en watertechnologie. Binnen dit ecosysteem werken practoren, lectoren en wetenschappers nauw samen, waardoor de volledige kenniswaaier – van vakmanschap tot fundamentele wetenschap – is vertegenwoordigd. Om deze kracht verder te versterken, organiseren wij de campusstructuur steeds meer samenhangend. Initiatieven zoals het Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water (CIV) en het Centre of Expertise Water Technology (CEW) worden slim verbonden. Een verbindende rol speelt WETSUS hét internationaal toonaangevende missie-gedreven en fundamentele watertechnologieonderzoeksinstituut, met continu 60-70 promovendi en een masteropleiding Water Technology met circa 40 studenten. Wetsus vormt de kennismotor van het stevig verankerde kennis- en innovatiecluster rondom watertechnologie. Daarnaast is Wetsus de verbindende spil in de unieke doorlopende leerlijn watertechnologie in Fryslân. Aan het begin van deze leerlijn staat een talentprogramma dat leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs inspireert voor technologie in het algemeen en watertechnologie in het bijzonder. Deze vroege oriëntatie sluit naadloos aan op vervolgopleidingen in het mbo en hbo, academische opleiding in het wo en promotietrajecten op PhD-niveau. Daarmee wordt een integrale ontwikkellijn gerealiseerd waarin talent zich binnen de regio kan ontwikkelen, van kennismaking tot toponderzoek. De Water Alliance, gericht op ondernemerschap en marktontwikkeling, zorgt voor een ondernemersklimaat waarin leerlingen en afgestudeerden van alle niveaus gewild zijn als stagiair, afstudeerder of werknemer. Daarnaast vormt het Water-applicatiecentrum (WAC) een belangrijk centrum waar onderwijs- en onderzoeksinstellingen en bedrijven experimenten op het gebied van watertechnologie kunnen uitvoeren. Het programma de Groene Transitie versterkt dit ecosysteem door publiek-private samenwerking. Samen vormt dit hét internationale voorbeeld van een volledig ingerichte watertechnologieketen, waarin wetenschap en praktijk hand in hand gaan en Fryslân zijn positie als mondiale kennisspeler verder versterkt.

3.3 > BODEM

In analogie met en in nauwe verbinding met de watercampus werken wij aan de ontwikkeling van een Bodemcampus. Deze campus sluit aan bij het bestaande kenniscentrum Bodem. De bodemcampus richt zich op bodemkwaliteit, duurzaam landgebruik, klimaatadaptatie, natuur-inclusieve oplossingen en ruimtelijke inrichting. Binnen de bodemcampus worden praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek samengebracht in één samenhangend ecosysteem, in directe samenwerking met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties. Door water- en bodemkennis structureel te verbinden ontstaat een stevige basis voor toekomstbestendige landbouw, leefomgeving en brede welvaart in Fryslân.

3.4 > AGRIFOOD

Fryslân is dé landbouwprovincie van Nederland en beschikt over een sterk ecosysteem van agrarische bedrijven, verwerkende industrie en een hoogwaardige kennis- en innovatiebasis. De komende jaren zetten we een gerichte transitie in van bulkproductie naar nutriëntenspecialisatie en van lage kostprijs naar toegevoegde waarde. Daarmee leveren we duurzaam geproduceerde, gezonde producten en dragen we bij aan een gezonde mens, bodem en leefomgeving. Onderwijs- en onderzoeksinstellingen werken hierin al intensief samen met ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties, zowel in initieel onderwijs als in Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en op het gebied van onderzoek. Vanuit deze stevige basis versterken en verduurzamen we de gehele voedselketen, van primaire productie tot consument. Dit doen we via gerichte campussen en programma's, waaronder de Dairy Campus. Dit is hét onderzoeks- en innovatiecentrum van Wageningen University & Research dat zich richt op de toekomst van de melkveehouderij. Op de campus werken onderzoekers, boeren en bedrijven samen aan praktische innovaties voor een duurzamere zuivelsector. Het onderzoek richt zich op verschillende thema's, zoals biodiversiteit, smart farming, groene energie, voerefficiëntie, veerkracht, emissies en bodem. Daarnaast is er ook het Bakery Sweets Center, een innovatiecentrum voor de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bakkerij- en zoetwarenproducten. Via de Bodemcampus, het Kenniscentrum Bodem en de Sûne Grûn Coalitie ontwikkelen we nieuwe transitiemodellen met een gezonde bodem als uitgangspunt. Het programma Sluiting Nutriënten Kringlopen richt zich op het herstellen van de kringloop tussen consumptie en bodem. Deze inzet sluit aan bij het Noordelijke programma's programma de Groene Transitie, Fascinating en Re-Ge-NL waarin ondernemers (boeren en producenten), overheden en onderwijs- en onderzoeksinstellingen samenwerken aan een regeneratief landbouwsysteem.

We werken toe naar een samenhangende benadering waarin watertechnologie, bodem, agrifood en leefomgeving in onderlinge samenhang worden ontwikkeld. Deze domeinen hangen onlosmakelijk met elkaar samen en vragen om een verbindende aanpak. Door deze samenhang expliciet te maken en te versterken, zetten we stappen richting een integrale en circulaire benadering, waarin systemen elkaar versterken en bijdragen aan een duurzame en toekomstbestendige regio.

3.5 > HIGH TECH SYSTEMS & MATERIALS (HTSM)

Binnen HTSM richten wij ons op autonome systemen binnen de smart industry en hightech maakindustrie. Onze ambitie is om uit te groeien tot de 4de techregio van Nederland en een belangrijke Europese speler, met autonomous systems als onderscheidende specialisatie. Deze positionering is verankerd in Innovatiecluster Drachten en Campus Drachten. Hier komen onderwijs, onderzoek en innovatie samen rond geavanceerde productietechnologie, robotisering, digitalisering, data en AI. Onderzoek en onderwijs worden in de landelijke positionering van de noordelijke smart industry integraal verbonden: van vakmanschap en mbo tot toegepast en wetenschappelijk onderzoek. Deze doorlopende leerlijnen zijn direct gekoppeld aan de praktijk en innovatievragen van het bedrijfsleven in het Innovatiecluster Drachten. In Drachten wordt ingezet op de ontwikkeling van een bedrijfsschool, instrumentenopleidingen en het Institute for Autonomous Systems, als motor voor talentontwikkeling, kennisvalorisatie en industriële innovatie. De internationale positie wordt versterkt via Europese samenwerking, onder meer binnen de European Digital Innovation Hub en de AI Coalitie Noord-Nederland. Zo versterken wij de innovatiekracht van de maakindustrie en dragen wij bij aan toekomstbestendige werkgelegenheid en regionale economische groei.

3.6 > LIFE SCIENCES & TECHNOLOGY (LS&T)

De onderwijsinstellingen willen gezamenlijk inzetten op een sterke uitgangspositie op het gebied van LS&T, waarbij de bestaande opleidingen en onderzoeksportfolio worden versterkt. Met de aanwezige infrastructuur en labs in Leeuwarden ligt er een stevige basis. Dit sluit aan bij het Wennink-rapport, dat inzet op strategische sleuteltechnologieën, sterke regionale ecosystemen en het beter benutten van talent en innovatiekracht. Dit past bovendien goed bij de bestaande infrastructuur en expertise in de regio op het gebied van watertechnologie, bodem en HTSM. Daarom verkennen wij hoe dit cluster verder kan worden ontwikkeld en hoe, samen met het bedrijfsleven, het netwerk en de impact kunnen worden vergroot.

3.7 > CIRCULAIRE & BIOBASED MATERIALEN

Binnen Fryslân zetten wij sterk in op circulaire en biobased materialen. Heerenveen vormt hierbij een belangrijk knooppunt, met onder meer het Nationaal Testcentrum Circulair Plastic en een concentratie van bedrijven actief in recycling en circulaire toepassingen. Dit cluster in Heerenveen maakt deel uit van een bredere noordelijke structuur van sterke en samenhangende clusters in Emmen, Heerenveen en Delfzijl, waarin de keten van grondstof tot toepassing steeds verder wordt versterkt. Daarnaast werken onderwijs- en onderzoeksinstellingen samen met Vereniging Circulair Friesland aan de mogelijke ontwikkeling van een Biobased Campus, passend bij onze Europese koploperspositie op dit vlak. In het biobased domein komt de gehele keten samen: van teelt en verwerking tot ontwerp en toepassing van biobased materialen. Het doel is om nieuwe verdienmodellen en toepassingen te ontwikkelen. Parallel hieraan worden LLO-trajecten ontwikkeld waarin boeren, bouwbedrijven, architecten en onderwijsinstellingen samenwerken aan om- en bijscholing. Zo wordt kennis direct vertaald naar vakmanschap en toepassing in de praktijk. Deze campus is nauw verbonden met kenniscentrum Biosintrum en de nog te ontwikkelen Bodemcampus.

3.8 > MARIEN & MARITIEME TECHNOLOGIE

Fryslân beschikt over een sterk en veelzijdig maritiem en marien ecosysteem dat de volledige keten omvat: van scheepvaart, jachtbouw en scheepsbouw tot het gebruik en beheer van de zee. Op Terschelling ligt het zwaartepunt van onderwijs en onderzoek rond scheepvaart met het Maritiem Instituut Willem Barentsz (MIWB) en mariene toepassingen in Leeuwarden. In Súdwest-Fryslân bevindt zich een krachtig cluster van bedrijven en kennis rondom jachtbouw en scheepsbouw, met een sterke (inter)nationale positie. Daarbij verkennen wij in de gemeente Súdwest-Fryslân een verdere versterking van de maritieme kennisinfrastructuur, zodat zich in Fryslân drie sterke en samenhangende clusters ontwikkelen rond maritieme bedrijven en onderwijs: op Terschelling, in Leeuwarden en in Súdwest-Fryslân. In Sneek verkennen wij de ontwikkeling van een Maritieme Campus, met een focus op elektrisch varen en biobased scheepsbouw, waar onderwijs, onderzoek en innovatie samenkomen rond duurzame maritieme technologie. Daarbij werken we intensief samen met toonaangevende instituten zoals de Waddenacademie, Wageningen Marine Research (WMR) en het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ). Samen richten zij zich op ecologie, duurzaamheid, het gebruik van de zee en de balans tussen economische activiteiten en natuurwaarden. In Leeuwarden en op Terschelling versterken wij de koppeling tussen maritieme technologie en mariene kennis, zodat onderwijs en onderzoek elkaar wederzijds versterken. Het Maritime Simulation & Training Centre (MSTC) vervult ook een belangrijke rol als nationaal simulatiecentrum voor Nederlandse onderwijsinstellingen. Het MSTC ondersteunt opleiding, training en onderzoek en functioneert als zelfstandige nationale voorziening. Binnen het OAF verkennen wij de vorming van een hybride maritiem-mariene onderzoeksgroep, waarin mbo-, hbo- en wo-onderzoekers structureel samenwerken met ondernemers, overheden en onderwijs- en onderzoeksinstellingen met locaties in Sneek, Leeuwarden en op Terschelling. Deze onderzoeksgroep versterkt de samenhang tussen scheepvaart, jachtbouw, scheepsbouw en mariene kennis en verbindt deze expliciet met andere campussen. In samenhang hiermee verkennen wij, in samenwerking met Defensie, de oprichting van een Marine/maritieme Campus op Terschelling, waar onderwijs, onderzoek en innovatie rond maritieme veiligheid, weerbaarheid en mariene toepassingen samenkomen.

3.9 > GASTVRIJHEID & TOERISME

Fryslân bouwt aan toekomstgericht onderzoek op het gebied van toerisme, hospitality en recreatie, met aandacht voor duurzame bestemmingsontwikkeling, leefbaarheid en regionale economie. Met het European Tourism Futures Institute (ETFI) beschikt de regio over een internationaal erkend kenniscentrum voor toekomstonderzoek, scenariodenken en strategische innovatie in de gastvrijheidssector. Binnen het OAF verkennen wij de ontwikkeling van een hybride onderzoeksgroep gastvrijheid en toerisme, waarin praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderzoek structureel worden verbonden. Deze onderzoeksgroep koppelt regionale praktijkvragen aan internationale kennisontwikkeling en verbindt gastvrijheidsonderzoek nadrukkelijk met andere domeinen, waaronder water, bodem en agrofood.

3.10 > BREDE WELVAART

Brede welvaart vormt een overkoepelend perspectief omdat onze campussen en hybride onderzoeksgroepen bijdragen aan welvaart, welzijn en welbevinden van de regio. In de volle waaier van praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderzoek verkennen wij de vorming van een hybride onderzoeksgroep brede welvaart, dit in samenwerking met Planbureau Fryslân. Binnen deze onderzoeksgroep werken de instellingen samen met overheden, maatschappelijke organisaties en ondernemers aan brede welvaartsvraagstukken die direct raken aan de kwaliteit van leven, de veerkracht van gemeenschappen en de duurzame ontwikkeling van Fryslân. De groep fungeert als verbindend knooppunt tussen de verschillende thematische hybride onderzoeksgroepen en campussen en levert kennis en handelingsperspectief voor beleid en praktijk.

3.11 > GEZONDHEID & WELZIJN

Op het gebied van gezondheid en welzijn beschikt Fryslân over een sterk en groeiend ecosysteem van living labs en innovatiehubs, waarin samenwerking steeds nadrukkelijker vorm krijgt. Voorbeelden hiervan zijn het Frisiuslab bij Frisius MC, de innovatie-initiatieven bij ziekenhuis Nij Smellinghe, het Inclusivity LAB en het programma Leeuwarden-Oost. Deze plekken laten zien hoe onderwijs, onderzoek en praktijk samenkomen en gezamenlijk werken aan vernieuwing op het gebied van gezondheid en welzijn. Binnen het OAF bouwen wij voort op deze voorbeelden en zetten wij in op verdere versterking en opschaling van de samenwerking. De bestaande infrastructuur vormt de basis voor het ontwikkelen van hybride onderzoeksgroepen rondom gezondheid en welzijn, waarin professionals, onderzoekers, lerenden en maatschappelijke partners structureel samenwerken aan maatschappelijke opgaven. Deze hybride onderzoeksgroepen richten zich op innovaties die gezondheid en welzijn versterken, waaronder toepassingen van digitalisering, kunstmatige intelligentie en robotisering, maar ook innovaties rond leefstijl, preventie, gezonde leefomgevingen en sociale veerkracht. Door onderwijs, onderzoek en praktijk integraal te verbinden dragen deze groepen bij aan het versterken van gezondheid en welzijn in Fryslân. Gezondheid hangt nadrukkelijk samen met meerdere campussen binnen het netwerk, zoals Agrifood, de Water- en Bodemcampus, en Vitaliteit & Topsport. Zij is direct verbonden met voedselkwaliteit, leefstijl en sociale omgeving. Zo benaderen we gezondheid als een integrale opgave die verschillende campussen met elkaar verbindt en versterkt.

3.12 > FRIESE TAAL & CULTUUR

De Friese taal, meertaligheid en cultuur vormen een wezenlijke pijler onder de identiteit, sociale samenhang en leefbaarheid van Fryslân zoals ook vastgelegd tussen Rijk en regio in de Bestjoersôfspraak Fryske Taal en Kultuer 2024-2028. Binnen het OAF werken onderwijs- en onderzoeksteams, waaronder de Fryske Akademy als partner en toonaangevend kennisinstituut op het gebied van Friese taal, meertaligheid en cultuur, nauw samen met de ambitie om praktijkgericht, toegepast en wetenschappelijk onderzoek zoveel mogelijk als één samenhangend geheel te laten functioneren. Taal- en cultuuronderzoek wordt expliciet verbonden aan maatschappelijke vraagstukken zoals onderwijs, participatie, inclusie, democratische betrokkenheid en regionale ontwikkeling. Tegelijk zien wij Friese taal en meertaligheid niet alleen als cultureel kapitaal, maar ook als economische en innovatieve kracht. Daarom verkennen we hoe meertaligheid sterker kan worden verbonden aan regionale innovatie, onder meer via een mogelijke hybride onderzoeksgroep, toepassingen in zorg, onderwijs en digitale technologie, en de positionering van Fryslân als meertalig living lab. Zo versterken taal en cultuur zowel de mienskip als de (inter)nationale profilering van Fryslân.

3.13 > VEILIGHEID & WEERBAARHEID

Binnen Noord-Nederland werken wij gezamenlijk aan veiligheid en weerbaarheid. In Fryslân ligt de focus op het versterken van weerbaarheid in dorpen en steden, onder meer via projecten op het gebied van crisisbeheersing, leefbaarheid en sociale veerkracht. Daarbij gaat het om veiligheid in brede zin: van fysieke en sociale veiligheid tot gezondheid, waterveiligheid en de omgang met maatschappelijke ontwrichting. Daarnaast zetten wij nadrukkelijk in op defensie gerelateerde kennisontwikkeling, in samenwerking met de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Marine. Dit krijgt onder meer vorm via de ontwikkeling van een Mariene/Maritieme Campus op Terschelling en een Luchtmacht Campus in Leeuwarden, waar onderwijs, onderzoek en innovatie samenkomen rond veiligheid, technologie en operationele vraagstukken. Daarnaast werken we vraaggestuurd in samenhang met partners zoals de Veiligheidsregio Fryslân en Friese overheden aan vraagstukken rond veiligheid in brede zin, crisisbeheersing, gezondheid, waterveiligheid en leefomgeving. Zo verbinden we defensie, civiele veiligheid en maatschappelijke weerbaarheid en dragen we bij aan een veerkrachtig Fryslân – voorbereid op zowel alledaagse als uitzonderlijke uitdagingen. Tegelijk zien wij dat defensie-investeringen ook een impuls kunnen geven aan bredere regionale innovatie. Daarom verkennen we hoe defensie en civiele innovatie sterker kunnen worden geïntegreerd, bijvoorbeeld via dual-use toepassingen op het gebied van waterveiligheid, drones en maritieme systemen, en door de verbinding tussen de Luchtmachtbasis Leeuwarden en de HTSM-agenda te versterken. Zo benutten we veiligheid en weerbaarheid niet alleen als beschermende kracht, maar ook als motor voor technologische ontwikkeling en economische vitaliteit.

3.14 > TOPSPORT & VITALITEIT

Fryslân is een bakermat van sport. NOC*NSF en Topsport Noord is gevestigd in Heerenveen en ondersteunt topsporters in de regio. Samen met sportorganisaties, onderwijsinstellingen en professionele clubs werken wij aan het versterken van het topsportklimaat. Binnen het OAF verkennen wij de ontwikkeling van een hybride onderzoeksgroep topsport en vitaliteit, waarin onderwijs en onderzoek worden verbonden rond prestaties, gezondheid, voeding, herstel, simulatieleren en talentontwikkeling. Hierbij leggen wij expliciete koppelingen met het domein gezondheid en welzijn.

3.15 > MEDIA & DIGITALE INNOVATIE

Via de Media Innovatie Campus (MICA) werken wij aan onderzoek en innovatie op het snijvlak van media, technologie en samenleving. MICA richt zich op vraagstukken rond multimedia, communicatie, marketing en transformatieve media en fungeert als innovatie- en praktijkplek voor ondernemerschap en mediavernieuwing. Daarbij werken we nauw samen met mediapartners zoals Mediahuis, Omrop Fryslân en diverse communicatie- en marketingbureaus, en verbinden we onderwijs, onderzoek en praktijk. Tegelijkertijd neemt de impact van digitalisering, kunstmatige intelligentie en robotisering in hoog tempo toe. Deze ontwikkelingen raken álle sectoren en organisaties. In Fryslân betreft dit in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf (mkb), waar de digitale revolutie soms nog onbekend of onbenut is, maar waar de behoefte aan kennis, vaardigheden en toepassing groot is. Wij zien hier een duidelijke maatschappelijke en economische opgave. Daarom werken wij toe naar de doorontwikkeling van MICA tot een Media & Digital Innovation Campus, waarin media, digitalisering, AI en mediawijsheid samenkomen. Binnen deze doorontwikkeling krijgt ook het MICA Lab voor Transitiecommunicatie een plek. Dit lab onderzoekt en ontwikkelt de rol van communicatie en media in maatschappelijke transities, zoals circulariteit, gezondheid en digitalisering en hoe deze via gedragsverandering en betrokkenheid bijdragen aan brede welvaart in de regio. Deze campus richt zich op het ondersteunen van het mkb, maatschappelijke organisaties en overheden bij digitale transformatie, nieuwe verdienmodellen, organisatie- en talentontwikkeling en verantwoord gebruik van AI. Kennis en expertise op het gebied van data, AI, media en digital literacy worden hierbij gebundeld en toegankelijk gemaakt voor de regio. Een belangrijke stap hierin is het slaan van een brug met de AI Factory in Groningen en deze te verbinden met MICA. Zo ontstaat een sterke koppeling tussen fundamentele en toegepaste AI-kennis, media-innovatie en regionale praktijk, versterken wij digitale veerkracht, innovatievermogen en ondernemerschap in Fryslân en bouwen we aan een toekomstbestendige kennispositie in Noord-Nederland.

3.16 > ORANJEWOUD EXPORT ACADEMY

De Oranjewoud Export Academy ondersteunt mkb-bedrijven in Noord-Nederland bij export en internationalisering door ondernemers, experts en kennisinstellingen samen te brengen in een praktisch en resultaatgericht platform voor internationale groei. Vanuit de overtuiging dat Noord-Nederland veel internationale potentie heeft, helpt de Oranjewoud Export Academy bedrijven hun exportambities te vertalen naar concrete strategie, kennisontwikkeling en samenwerking. Via programma's, masterclasses, coaching, praktijkgerichte netwerken en o.a. de regionale Export Alliantie versterkt de Oranjewoud Export Academy de internationale slagkracht van ondernemingen. De Oranjewoud Export Academy werkt daarbij al samen met diverse onderwijs- en onderzoeksinstellingen om kennis, onderzoek en jong talent beter te verbinden aan internationaal opererende mkb-bedrijven. De Friese onderwijs- en onderzoeksinstellingen willen verkennen hoe deze samenwerking verder kan worden versterkt en verbreed, zodat bedrijven nog beter toegang krijgen tot talent, kennis en innovatie rondom internationalisering en export.

ONDERWIJSAKKOORDFRYSLAN.NL

